

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání specializace cestovní ruch

**Možnosti rozvoje nevyužitého potenciálu
venkovského cestovního ruchu**

Vedoucí bakalářské práce

Ing. Eva Fellegiová

Autor

Pavčina Dalíková

2008

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavlna DALÍKOVÁ**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Obchodní podnikání**

Název tématu: **Možnosti rozvoje nevyužitého potenciálu venkovského cestovního ruchu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Návrh rozvoje nevyužitých potenciálů venkovského cestovního ruchu pro zvolený mikroregion.

Metodický postup:

1. Studium odborné literatury
2. Situační analýza venkovského cestovního ruchu ve zvoleném mikroregionu
3. Návrh marketingového výzkumu ve zvoleném regionu
4. Provedení a vyhodnocení marketingového výzkumu ve zvoleném regionu
5. Návrh strategie pro využití potenciálu venkovského cestovního ruchu ve zvoleném regionu

Rámcová osnova:

1. Úvod. 2. Cíl práce a metodika. 3. Literární přehled. 4. Situační analýzy. 5. Návrh strategie rozvoje. 6. Závěr. 7. Seznam literatury. 8. Přílohy.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 30 - 40 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- Foret, M., Foretová, V.: Jak rozvíjet cestovní ruch. Praha: Grada Publishing, a.s. 2001.
Hesková, M. a kol.: Cestovní ruch. Praha: Fortuna, 2006.
Horner, S., Swarbrooke, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada Publishing, a.s. 2003.
Kotler, P., Armstrong G.: Marketing. Praha: Grada Publishing, a. s., 2000.
Kotler, P.: Marketing podle Kotlera: jak vytvářet a ovládnout nové trhy. Praha: Management Press, 2000.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Fellegiová**
Katedra obchodu a cestovního ruchu

Datum zadání bakalářské práce: **15. února 2007**
Termín odevzdání bakalářské práce: **20. dubna 2008**

M. Hrabánková
prof. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
děkanka

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentské 13
370 05 České Budějovice
IČ 600 76 658, DIČ CZ60076658

M. Hesková
doc. Ing. Marie Hesková, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. března 2007

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma Možnosti rozvoje nevyužitého potenciálu venkovského cestovního ruchu vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

V Pohledu 1. 4. 2008

Pavλίna Dalíkova

Poděkování

Především velmi děkuji vedoucí své bakalářské práce za cenné rady, ochotu a vstřícnost. Současně děkuji své rodině za podporu a pomoc v průběhu celých studií. Díky patří i obyvatelům obce Pohled za spolupráci při provádění dotazníkového šetření a také bych chtěla poděkovat panu Losenickému za příjemnou spolupráci.

Anotace

Cestovní ruch je ideální možností, jak rozvíjet venkovské oblasti, do kterých může přinést jak chybějící kapitál, tak i rozvoj souvisejících oblastí. Důležité je však tvořit možnosti rozvoje v souladu s principy udržitelného cestovního ruchu. Má bakalářská práce se zabývá právě touto problematikou. Cílem je navrhnout možnost rozvoje nevyužitého potenciálu venkovského cestovního ruchu ve zvolené venkovské oblasti Pohledsko, a to prostřednictvím analýzy potenciálu, konkrétně primární a sekundární nabídky cestovního ruchu.

Klíčová slova: cestovní ruch, venkov, venkovský cestovní ruch, udržitelný cestovní ruch

Annotation

The tourism is ideal opportunity how to develop rural areas. Tourism can bring to these areas missing capital as well as the development of related sections. It is important to have in mind principles of sustainable tourism. The aim of the present study is to suggest the possibilities of development of idle the rural tourism potential of chosen area Pohledsko by analyzing tourism potential in this area. This analysis deals with primary and secondary tourism service offer.

Key words: tourism, country, rural tourism, sustainable tourism

Obsah

1. Úvod	12
2. Cíle a hypotézy	13
2. 1. Cíle	13
2. 2. Hypotézy	13
3. Metodika	14
3. 1. Situační analýza	14
3. 2. Dotazníkové šetření	14
3. 3. Návrhy možností řešení	15
4. Literární rešerše	16
4. 1. Cestovní ruch	16
4. 2. Venkov	18
4. 3. Venkovský cestovní ruch	20
4. 4. Klíčová slova	21
5. Trendy v cestovním ruchu	24
5. 1. Trendy cestovního ruchu v České republice	27
5. 2. Trendy venkovského cestovního ruchu	28
5. 3. Shrnutí	30
6. Statistické údaje cestovního ruchu kraje Vysočina	32
6. 1. Profil návštěvníka Havlíčkobrodsko	35
6. 1. 1. Hodnocení oblasti	35
6. 1. 2. Typický návštěvník Havlíčkobrodsko	35
6. 2. Shrnutí	36
7. Potenciál cestovního ruchu Pohledsko	37
7. 1. Analýza složek primární nabídky	38
7. 1. 1. Přírodní potenciál	38
7. 1. 2. Kulturně-historický potenciál	40
7. 1. 3. Kulturně-společenské, sportovní a jiné akce	42
7. 2. Shrnutí	44
8. Analýza složek sekundární nabídky	45
8. 1. Dopravní služby	45
8. 1. 1. Služby železniční dopravy Pohledska	45
8. 1. 2. Služby silniční dopravy Pohledska	45

8. 2. Ubytovací služby	46
8. 3. Stravovací služby	46
8. 3. 1. Stravovací služby Pohledska	47
8. 4. Služby účastníkům venkovského cestovního ruchu	47
8. 4. 1. Služby venkovského cestovního ruchu Pohledska	48
8. 5. Společensko-kulturní služby	49
8. 6. Sportovní-rekreační služby	50
8. 7. Animační služby	50
8. 8. Komunální služby	50
8. 9. Shrnutí	51
9. Dotazníkové šetření	53
9. 1. Charakteristika respondentů	53
9. 2. Výsledky dotazování	53
9. 3. Shrnutí	56
10. Možnosti rozvoje venkovského cestovního ruchu v oblasti Pohledsko	57
10. 1. Návrhy zapojení farmy pana Losenického do venkovského cestovního ruchu	58
10. 1. 1. Návrhy aktivit venkovského cestovního ruchu na farmě pana Losenického	59
10. 2. Návrh služby venkovského cestovního ruchu na farmě pana Losenického „Pohled z koňského sedla“	60
10. 2. 1. Popis produktu	60
10. 2. 2. Popis trasy „Pohled z koňského sedla“	61
10. 2. 3. Cenový přehled	62
10. 3. Shrnutí	62
11. Závěr	64
12. Summary	66
13. Seznam použité literatury	67
13. 1. Monografie	67
13. 2. Články	68
13. 3. Internetové zdroje	68

1. Úvod

Pojem cestovní ruch patří dnes mezi nejčastěji diskutované. Neexistuje prakticky žádná oblast společnosti, do které by cestovní ruch alespoň okrajově nezasahoval a na které by neměl vliv. Právě v této všestrannosti tkví jeho velký vliv, který cestovní ruch řadí mezi druhy průmyslu s největšími světovými příjmy a jeho význam stále roste. Lze tedy říci, že cestovní ruch je moderní alternativou pro rozvoj měst, regionů i celých států.

V České republice je celá řada oblastí s velikým potenciálem, avšak jejich využití naráží na nedostatek informovanosti a finančních prostředků nutných pro jejich obnovu, udržení, příp. přizpůsobení pro využití k rozvoji cestovního ruchu. Typickým příkladem těchto oblastí je i český venkov. Zachovalá příroda, historické památky (venkovská architektura), typický život na venkově s tradicemi a zvyky a mnoho dalších předností, které se skrývají právě v těchto oblastech, je z velké části nevyužito. Přitom možnost, jak získat informace a finanční zdroje pro obnovu či modernizaci a celkový rozvoj oblastí, je dnes relativně snadný. Klíčovým je dobrý nápad a jeho proveditelnost a efektivita. Podle mého názoru představuje cestovní ruch výhodnou alternativu, jak přispět ke zvelebení českého venkova a k jeho celkovému rozvoji.

Samozřejmě žádný rozvoj není triviální záležitostí. Vedle administrativní náročnosti je zde praktičtější problematika, a to již zmíněná volba vhodného směru a způsobu rozvoje. Návrhů bývá vždy mnoho, musí se uvážit dopady jejich realizace a samozřejmě zvolit varianta s nejvhodnějším výsledným efektem.

Venkovský prostor, přes klady rozvoje cestovního ruchu, je na změny s ním spojené velmi citlivý. V úvahu tedy připadá současný trend tzv. udržitelný cestovní ruch, který je šetrný nejen k přírodním a historickým krásám, ale zároveň dbá na minimální vliv cestovního ruchu na život residentů.

Téma této bakalářské práce „Možnosti rozvoje venkovského cestovního ruchu“ jsem si zvolila právě na základě těchto úvah. Na obecné rovině lze tuto skutečnost popsat relativně snadno. Má volba směřovala spíše ke zkoumání této problematiky konkrétní oblasti, tou se stala má rodná obec Pohled s blízkým okolím nazvaná pro účely této práce Pohledsko. Tato oblast je vskutku typickým příkladem výše zmíněných venkovských oblastí, které „trpí“ nedostatkem finančních prostředků, a jak jsem již uvedla, podle mého názoru, by byl ideálním východiskem rozvoj cestovního ruchu, konkrétně venkovského cestovního ruchu.

2. Cíle a hypotézy

2. 1. Cíle

Cílem mé bakalářské práce je navrhnout možnost rozvoje nevyužitého potenciálů venkovského cestovního ruchu, prostřednictvím analýzy primární a sekundární nabídky cestovního ruchu ve venkovské oblasti Pohledsko, a to:

- z hlediska současných trendů cestovního ruchu,
- z hlediska statistik cestovního ruchu této oblasti,
- z hlediska potenciálu oblasti pro rozvoj cestovního ruchu,
- z hlediska služeb cestovního ruchu, které jsou v dané oblasti poskytovány,
- z hlediska vztahu residentů k dané problematice.

2. 2. Hypotézy

- Venkovské oblasti lze efektivně rozvíjet prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu.
- Cestovní ruch ve venkovských oblastech lze rozvíjet i s minimem finančních prostředků.
- Venkovské oblasti mají velký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, který zatím není plně využíván.
- Chybějící infrastruktura venkovských oblastí zabraňuje rozvoji cestovního ruchu.

3. Metodika zpracování

Jako u většiny prací, tak i pro potřeby této bakalářské práce bylo nutné nastudovat odbornou literaturu vztahující se k danému tématu. Především se jednalo o problematiku cestovního ruchu, venkova a venkovského cestovního ruchu. Pozornost jsem při studiu věnovala i novým trendům v daných oblastech, které jsem čerpala především ze zahraniční literatury.

3. 1. Situační analýza

Při zpracovávání situační analýzy venkovské oblasti jsem vycházela z metodiky Kiráľové¹. Provedla jsem analýzu složek primární a sekundární nabídky cestovního ruchu Pohledska, prostřednictvím vlastních znalostí a zkušeností a také studiem materiálů týkajících se této oblasti. Z hlediska analýzy složek primární nabídky cestovního ruchu jsem se zaměřila na přírodní, kulturně-historický, kulturně-společenský a sportovně-rekreační potenciál.

V analýze sekundární nabídky jsem se zaměřila především na základní infrastrukturu venkovského cestovního ruchu, tedy analýza dopravní infrastruktury, hromadných ubytovacích zařízení, stravovacích zařízení, kulturně-společenských zařízení, obchodní vybavenosti apod.

Pro potřeby situační analýzy jsem také zpracovala přehled statistických údajů pro kraj Vysočina a také dostupných údajů Halíčkobrodsko, kde se oblast Pohledsko nachází. Zároveň jsem nastínila profil návštěvníka této oblasti.

3. 2. Dotazníkové šetření

Při zpracovávání dotazníkového šetření zaměřeného na zjištění postoje residentů k rozvoji cestovního ruchu v oblasti Pohledsko jsem vycházela z publikace Moderní marketingový výzkum². Zvolila jsem metodu kvantitativního výzkumu, konkrétně již zmiňované dotazníkové šetření. Cílovou skupinou byli obyvatelé obce Pohled, velikost vzorku jsem stanovila na 100 osob (obec Pohled má necelých 800 obyvatel). Sestavila jsem dotazník s 10 věcnými a 4 identifikačními otázkami, ze kterých jsem vytvořila charakteristiku respondentů. V červenci roku 2007 jsem provedla písemné dotazování, metodou pravděpodobnostního vzorkování konkrétně prostým náhodným výběrem jsem zvolila domy, kam jsem roznesla dotazníky (vždy po dvou až čtyřech kusech do jednoho domu), celkem 200 ks. Návratnost těchto dotazníků byla 22%, tedy 44 dotazníků. Z tohoto důvodu jsem následně provedla osobní dotazování, ale častý nezájem o dané téma, způsobil konečný počet

¹Kiráľová, A. Marketing destinace cestovního ruchu. Praha: Ekopress, s. r. o. 2003. s. 40-60

²Kozel, R. Moderní marketingový výzkum. Praha: Grada Publishing, a. s. 2006. s. 150-175

50 vyplněných dotazníků. Následně jsem provedla kódování daných dotazníků a zjistila jsem četnosti odpovědí. Závěrem jsem zpracovala výslednou zprávu, ve které jsem shrnula výsledky dotazování a vytvořila grafy k vypovídajícím údajům.

3. 3. Návrhy možností rozvoje

Na základě předchozích zjištění jsem vytvořila několik návrhů rozvoje venkovského cestovního ruchu Pohledska, které jsou především spojeny s farmou pana Losenického. Tato farma zatím není využívána pro rozvoj cestovního ruchu a nemá pro něj potřebnou infrastrukturu. Proto jsem podrobněji zpracovala návrh produktu vyjížděk na koních, který není odvozený od chybějících ubytovacích kapacit apod. Pro tento produkt jsem navrhla segment potenciálních zákazníků, způsoby prezentace s vytvořením informačního plakátu a také cenovou relaci těchto služeb.

4. Literární rešerše

4. 1. Cestovní ruch

Cestovní ruch je dnes významnou, dynamicky se rozvíjející součástí světového hospodářství a stal se neodmyslitelnou součástí životního stylu a potřeb lidí. Právem je také někdy považován za fenomén současné doby.

Hesková (2006) upozorňuje na to, že „cestovní ruch představuje každoročně největší pohyb lidské populace za rekreací, poznáváním a naplněním vlastních snů z příjemné dovolené. Je součástí spotřeby a způsobu života obyvatel zejména ekonomicky vyspělých zemí“. (5)

Cestovní ruch, pokud jde o jeho původní význam, byl považován za jiný výraz pro cestování. Ve vývoji definice cestovního ruchu se ustálily dva základní směry:

- pohled na cestovní ruch z hlediska účastníka cestovního ruchu, definovaný většinou účelově, zdůrazňuje obsah, funkci, motiv účasti i jeho vztah k životní úrovni,
- z hlediska institucí a odvětví, které cestovní ruch zabezpečují a jsou tedy jevovou stránkou cestovního ruchu.

Současné vymezení cestovního ruchu umožňuje blíže charakterizovat jednotlivé části jeho věcného projevu, formy a druhy účasti obyvatelstva na cestovním ruchu. Cestovní ruch je nutno chápat v jednotě jeho dvou rovin. První rovinou je oblast spotřeby, kdy cestovní ruch je brán jako způsob uspokojování potřeb, a z druhého hlediska se jedná o oblast podnikatelských příležitostí v mnoha oborech lidské činnosti, kdy je významnou součástí ekonomiky společnosti. Z výše uvedeného vyplývá, že cestovní ruch se projevuje jako mnohostranný společensko-ekonomický jev. (14)

Cestovní ruch charakterizují tyto pohyby obyvatel:

- opuštění místa trvalého bydliště,
- dočasný charakter pobytu mimo místo trvalého bydliště,
- výkon určitých činností, ale i pasivní odpočinek. (6)

Základní charakteristika cestovního ruchu vychází především z definice UNWTO (The World Tourism Organization), která vymezila cestovní ruch jako „činnost lidí, spočívající v cestování a pobytu na místě mimo trvalé bydliště po dobu kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a za jinými účely (ne však za účelem vykonávání výdělečné činnosti)“. (25)

Pásková (2002) vymezila pojem cestovní ruch jako „komplexní společenský jev, souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují“. (12) Podle Páskové cestovní ruch dále zahrnuje souhrn aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, a také souhrn politických a veřejně-správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity. Rozšířené pojetí cestovního ruchu vychází z jeho vnímání jako komplexního procesu, který zahrnuje nejen jeho účastníky, ale také poskytovatele služeb, destinace, v nichž je cestovní ruch realizován, a tranzitní destinace. (12)

Čertík (2000) definuje cestovní ruch rovněž jako mnohostranné odvětví, do něhož zahrnul dopravu, turistická zařízení poskytující ubytování a stravování, služby cestovních kanceláří, průvodcovské služby, turistické informační systémy a další infrastrukturu, resp. další služby cestovního ruchu.(2)

Orieška (1999) chápe cestovní ruch jako „soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního vyžití, lázeňského léčení a pracovních cest. Značnou část těchto potřeb lze uspokojit i mimo rámec cestovního ruchu, ale právě účast na cestovním ruchu představuje vyšší stupeň jejich uspokojení“. (11)

Komplexní definici cestovního ruchu předkládá encyklopedie Diderot, která cestovní ruch prezentuje jako „významnou a v posledních letech dynamicky se rozvíjející součást terciéru, která je založena na cestování do určitých míst a oblastí za účelem rekreace, návštěvy památek, účasti na kongresech, lázeňské léčby. Cestovní ruch se uskutečňuje na individuální bázi (individuální turistika) nebo ve skupinách (prostřednictvím cestovních kanceláří a tour-operátorů). S cestovním ruchem je úzce spjata široké spektrum služeb ubytovacích, stravovacích, dopravních, administrativních aj. Cestovní ruch se soustřeďuje zejména do území s vysokými přírodními hodnotami a zachovalým civilizačním a kulturně historickým dědictvím. Významnou roli hrají klimatické podmínky, charakter povrchu, rostlinstvo a živočišstvo, umělecké a kulturní památky a rovněž politické, sociální a ekonomické poměry v dané zemi. Intenzivní cestovní ruch je v řadě zemí významnou složkou státních příjmů, avšak jeho neregulovaný rozvoj může vést i k devastaci životního prostředí“. (16)

4. 2. Venkov

Za uplynulých deset let prošel venkov mnoha změnami. Jeho transformace však ještě zdaleka není ukončena. Venkov bude muset i nadále hledat nové možnosti svého sociálně-ekonomického poslání. Díky příznivému životnímu prostředí i tradičnímu životnímu stylu by se mohl stát vyhledávaným místem pro rekreaci a specifický cestovní ruch agroturistiku. Turisté zde mohou být ubytováni přímo v rodinách zemědělců, ve venkovských usedlostech, mohou se aktivně zapojit do poznávání života na venkově, osobně se seznámit se zemědělským hospodařením a výrobou. Agroturistika nabízí možnost poznat tradice venkovského prostředí, včetně stravování a konzumace produktů přímo od pěstitelů, chovatelů a producentů. (4)

Venkovský prostor lze zjednodušeně vymezit jako souhrn katastrálních ploch sídel, která jsou označena jako vesnice, což je ovšem pouze část venkovského prostoru. Tento prostor je tvořen i volnou krajinou, tedy souhrnem ploch zemědělské půdy, lesů, vodních ploch, polních cest a místních komunikací. (20)

Podle encyklopedie Diderot představuje oblast venkova „obydlený prostor mimo město, s menší hustotou zalidnění, tradičně orientovaný na zemědělství a většinou blíže spjatý s přírodou“. (16)

Prostory města a venkova se liší nejen charakterem osídlení a architekturou, ale i převládajícím způsobem obživy, stylem života, kulturou atd. Liší se i převládající charakter sociálních sítí a organizace společenství. Venkov bývá považován za prostředí méně anonymní, s vyšší sociální kontrolou, ale také s vyšší sociální soudržností a sociální oporou. Sociologové upozorňují např. i na rozdílné vnímání času na venkově a ve městě. (26)

Perlín ve své práci Venkov, typologie venkovského prostoru nadefinoval oblast venkova jako „kontinuálně vymezený prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla“. (23) Pojem venkov tedy integruje jak nezastavěné území, tak i zastavěné území malých sídel (vesnic).

Pro konvenční vymezení venkova se často používají ukazatele hustoty zalidnění. Hustotou zalidnění chápeme počet obyvatel vztažený k jednotce prostoru, zpravidla k 1 km². Pro potřeby vymezení venkovského prostoru ve státech EU se zpravidla používá vymezení venkova jako území s hustotou obyvatelstva do 100 obyvatel/km². Toto vymezení však nelze aplikovat všeobecně, záleží na tom, za jaké jednotky budeme hustotu zalidnění počítat.

I tato definice venkova je velmi obecná a neumožňuje exaktní vymezení prostoru na městský a venkovský. Pro tuto definici je důležité vymežit samotné venkovské sídlo. Vymežit venkovská sídla můžeme z několika hledisek:

a) Urbanistické – venkovské sídlo s typickou urbanistickou strukturou nízkopodlažní zástavby s vysokým podílem rodinných domů s málo vyvinutou uliční sítí s dominantním prostorem návsi jako společenského a kulturního centra sídla a vysokým podílem zeleně v sídle.

b) Architektonické - venkovské sídlo s dominancí nízkopodlažní zástavby v individuálních rodinných domech, které nemají vybudován parter (přízemí) určený k obchodní činnosti nebo ke službám. Venkovský dům je doplněn rozsáhlejším hospodářským zázemím, původně pro zemědělskou prvovýrobu v současnosti slouží k zabezpečení provozu domu. Pro tradiční venkovský dům je typické vymezení dvora a zahrady s výrazně oddělenými funkcemi.

c) Sociální – venkovské sídlo, v němž existují mnohem užší sociální kontakty mezi jednotlivými obyvateli sídla, kde existuje dlouhodobá neformální sociální kontrola a participace.

d) Ekonomické – venkovské sídlo, v němž dominantní nebo rozhodující činností je zemědělství a primární výroba potravin a kde významný podíl ekonomicky aktivních osob vyjíždí do zaměstnání mimo toto sídlo.

e) Historické – sídlo, které v minulosti získalo městská práva, je městem, ostatní sídla jsou vesnicemi.

f) Administrativní – města jsou ty obce, které stát jako města definuje a která mají právo používat městská práva a městský znak. Jeho jediný význam je prestižní.

g) Statistické – venkovské sídlo je takové sídlo, které má méně než konvenčně stanovený počet obyvatel.

Právě toto statistické vymezení venkovského sídla je jediné, které lze zpravidla použít, hodnotíme-li soubor velkého počtu sídel. Při podrobnějším zkoumání malého počtu venkovských sídel můžeme přistoupit i na další naznačená kritéria jejich výběru.

Pro vymezení venkovských sídel se v ČR běžně užívá hranice 2000 obyvatel v sídle resp. v obci jako hranice pro nepochybně venkovské sídlo (obec). Přitom nepochybně existují sídla, která mají jednoznačně venkovský charakter a mají více než 2000 obyvatel a současně i existují malá města, která mají nyní i méně než 2000 obyvatel, ale jejich urbanistická struktura, architektonická kvalita jednotlivých domů nebo třeba struktura ekonomických činností je spíše městská než venkovská. Tato konvenční hranice 2000 obyvatel pro

nepochybné vesnice je stanovena pro typicky českou strukturu osídlení. V některých evropských státech je toto konvenční hledisko nastaveno až na velikost 5000 obyvatel.

Pro hodnocení venkova a venkovského sídla je dále důležité jednoznačně oddělit dva často používané pojmy. Jedná se o pojem obec, který slouží pro administrativní vymezení základní jednotky veřejné správy, na které je voleno zastupitelstvo a starosta a která spravuje v samostatné působnosti svoje správní území. Obec se často skládá z více územně oddělených sídel.

Druhý pojem, sídlo, je prostorově oddělená jednotka, kterou tvoří skupina domů a která je oddělena od dalších sídel volným nezastavěným prostorem. Běžně používané pojmy jako je vesnice, město nebo třeba starší městys jsou pojmy, které nejsou zakotveny v legislativě a vyjadřují pouze obecný název pro jednotlivé typy sídel. Všechny hodnocení vesnických resp. městských sídel a jejich vymezení je proto značně subjektivní. Jako nejlepší subjektivní hodnocení lze použít vyjádření místních obyvatel o svém vlastním sídle. (23)

4. 3. Venkovský cestovní ruch

Venkovský cestovní ruch je považován za produkt udržitelného cestovního ruchu neboli šetrné formy cestovního ruchu. Tento druh cestovního ruchu splňuje harmonický ekonomický, sociální a ekologický rozvoj, a to při uspokojování požadavků současné generace s ohledem na zachování zdrojů i pro generace budoucí. (20)

Venkovský cestovní ruch představuje soubor činností spojených s cestováním a pobytem osob ve venkovském prostředí, které s sebou přináší mnohá specifika.

Jedná se především o snahu žít v souladu s přírodou (poznání, ochrana) prostřednictvím rekreačních aktivit v dané oblasti. Dalším specifikem venkovského cestovního ruchu je odklon od hektického městského života k poklidnému venkovskému, především zemědělskému, způsobu života. (5, 7)

Venkovská turistika představuje alternativní podnikatelskou činnost šetrnou k životnímu prostředí, zároveň umožňuje stabilizaci venkovského obyvatelstva prostřednictvím tvorby pracovních příležitostí, především pro ženy, což zmírňuje odliv obyvatel do městských center za prací. Dalšími pozitivními dopady rozvoje turistiky ve venkovských oblastech jsou příliv kapitálu, rozvoj malého a středního podnikání, tvorba příjmů zemědělského hospodářství, zhodnocení nemovitostí, zvýšení životní a kulturní úrovně, zlepšení rozvoje společenského života a neopomenutelně rozvoj území a péče o krajinu.

Tato turistika je charakteristická ohleduplným vztahem k přírodě, krajině a zároveň vůči residentům daných oblastí a tamní kultuře, proto není vhodný její rozvoj v masovém měřítku. Například v ubytování je nejvhodnější ubytování v soukromí: decentralizované ubytování s omezenou kapacitou (optimálně kolem 10 osob), rodinné komorní zázemí, pochopení pro individuální aktivity návštěvníků a turistů s tím, že převažující klientelou jsou rodiny s dětmi, symbióza se zemědělstvím. Z kategorie hromadných ubytovacích zařízení nejlépe vyhovuje penzion. (15)

Venkovská turistika je založena na některých aspektech skutečného nebo fabulovaného venkovského rázu života, kterou charakterizuje rozsáhlá, tichá, klidná krajina, čistý vzduch, zvyky a folklór, rozmanitá fauna i flóra atd.

Rozvoj venkovského cestovního ruchu souvisí s rozvojem venkova, budováním pěších tras a cyklotras, farem s alternativním zemědělstvím, budováním místních muzeí, skanzenů, obnovením tradičních řemesel, budováním a obnovou menších ubytovacích zařízení a stravovacích zařízení atd.

Venkovská turistika má mnoho podob, rozvíjí se například jako agroturistika, ekoturistika, ekoagroturistika, dobrodružný cestovní ruch, kulturní cestovní ruch. (12)

Tato turistika tedy zahrnuje dovolenou s ubytováním na farmách (agroturistiku), zahrnuje i dovolenou v přírodě, ekoturistiku, dovolenou s pěší turistikou, horolezectví, jezdeckví na koni, dobrodružství, sportovní a zdravotní turistiku, myslivost, rybaření, cesty za poznáním, turistiku za uměním a dědictvím minulosti a v některých případech i etnickou turistiku.(15)

4. 4. Klíčové pojmy

Cestovní ruch = činnost lidí, spočívající v cestování a pobytu na místě mimo trvalé bydliště po dobu kratší jednoho uceleného roku za účelem využití volného času, obchodu a za jinými účely (ne však za účelem vykonávání výdělečné činnosti).

Destinace cestovního ruchu = cíl cesty návštěvníka, místo jím navštívené.

Potenciál cestovního ruchu oblasti = celková schopnost dané oblasti produkovat určité hodnoty využitelné pro cestovní ruch.

Udržitelný cestovní ruch = koncepce plánování a rozvoje cestovního ruchu navržená tak, aby chránila všechny aspekty životního prostředí a současně brala ohled na život místních obyvatel.

Venkov = souhrn katastrálních ploch a rovněž volná krajina (zemědělská půda, lesy, vodní plochy, polní cesty, místní komunikace, osídlené oblasti mimo město) s menší hustotou zalidnění, tradičně orientované na zemědělství a většinou blíže spjaté s přírodou.

Venkovský cestovní ruch = druh cestovního ruchu, s vícedenním pobytem a s rekreačními aktivitami na venkově s ubytováním v soukromí či menších hromadných ubytovacích zařízeních. Tato turistika je charakteristická ohleduplným vztahem k přírodě, krajině a zároveň vůči residentům daných oblastí a tamní kultuře.

Agroturistika = forma venkovského cestovního ruchu, založena na pobytu na farmě či jiné venkovské usedlosti, kde se návštěvník dostává do styku s venkovským způsobem života a účastní se i zemědělských prací.

Ekoturistika = specifická forma venkovské turistiky a jedna z forem udržitelného cestovního ruchu. Motivem účasti na ekoturistice je poznání výtvorů přírody s relativně malým vlivem na ekosystém.

Eko-agroturistika = forma cestovního ruchu, jejíž účastníci jsou motivováni pobytem na rodinných farmách zabývajících se ekologickým zemědělstvím. Mezi aktivity návštěvníků patří zejména konzumace ekologicky vypěstovaných a upravovaných potravin ze zdrojů farmy, práce na farmě apod.

Hipoturistika = součást nabídky forem venkovského cestovního ruchu, její hlavní náplní jsou vyjížděky na koních.

Poskytovatel služeb cestovního ruchu = organizace dodávající služby cestovního ruchu, velkoobchodníkům, touroperátorům, cestovním kancelářím, přímo cestujícím atd.

Návštěvník = osoba, která pobývá přechodně mimo místo svého běžného pobytu na dobu kratší dvanácti za sebou následujících měsíců, přičemž motivací pro cestu není výdělečná činnost v tomto místě, účastní se tedy některého druhu nebo formy cestovního ruchu.

Výletník = návštěvník, který v navštíveném místě nepřenocuje.

Turista = návštěvník, který v navštíveném místě aspoň jednou přenocuje.

Rezident = osoba, sídlící v dané zemi více než jeden rok. Vztaženo k lokálnímu rozvoji cestovního ruchu se jedná o místní obyvatele, tedy obyvatele destinace cestovního ruchu.

Volný čas = čas, v němž člověk nevykonává činnosti pod tlakem pracovních závazků či z nutnosti zachování svého biofyzického či rodinného systému. Charakteristický svobodnou volbou, očekáváním příjemných prožitků apod.

5. Trendy cestovního ruchu

Demografický vývoj, vývoj sociálních struktur a sociální kultury vždy vedl ke změnám v poptávce po službách cestovního ruchu a změnám v podobě poskytovatelů těchto služeb, kteří se jim přizpůsobují. Tato skutečnost se značně zintenzivněla na počátku nového tisíciletí. Současná doba teroristických útoků, násilí, válek v rozvojových zemích, epidemií a zdravotních rizik, extrémního klimatu, pokračující internacionalizace a stárnutí společnosti vytváří tlak na průmysl cestovního ruchu. Jeho přežití a rozvoj závisí na sledování významných trendů a přizpůsobení se jim ve správný čas. (27)

Průmysl cestovního ruchu je silně spojen se společností a přírodou, téměř jako žádný jiný průmysl. V systému cestovního ruchu bude sociodemografický vývoj, především důsledkem stárnutí obyvatelstva, dosahovat značných změn, a to hlavně na straně poptávky. Na globální úrovni ovšem přírůstek obyvatelstva neustále poroste. Tento růst zaznamenají zejména rozvojové země, tedy příjem na osobu nestoupne i přes světový ekonomický růst. Ve vyspělých zemích se demografický vývoj bude měnit jinou formou, ačkoli počet obyvatel se pravděpodobně změní pouze mírně v následujících 10-20 letech, světový pokles tempa přírůstku obyvatel a současné zvýšení délky života v těchto zemích povedou k pozvolným změnám ve věkové struktuře obyvatelstva. (27)

Stárnoucí obyvatelstvo a z toho vyplývající pokles výdělečně činných obyvatel způsobuje hrozbu pro důchodové systémy. Opatření v podobě snížení důchodů, pozdější odchod do penze a pravděpodobné zavedení individuálního penzijního pojištění, představuje snížení potenciálu pro cestovní ruch. Nezáleží na tom, jak bude tato tendence vývoje řešena, neboť negativní dopad na příjmy obyvatel s sebou ponese v každém případě.

Podoba a marketing produktu cestovního ruchu se musí přizpůsobit skutečnosti, že zákazníci stárnou. Společně s očekávaným růstem frekvence cestování této skupiny obyvatel, což by mohlo mít pozitivní vliv na seniorskou turistiku. Nemůže opomenout počet obyvatel se zdravotními obtížemi, který rovněž poroste. Rostoucí podíl starších lidí v celkové populaci bude doprovázen růstem počtu chronicky nemocných starých lidí. Výsledkem růstu počtu starých lidí a růstu zdravotních a pečovatelských nákladů bude povinnost mladší generace věnovat peníze a čas na péči o své rodiče. Produkty kombinující cestovní ruch a ošetrovatelskou péči, která bere v úvahu potřeby příbuzných chronicky nemocných, nebo lidí se zdravotními problémy jsou současně stále vzácné v nabídce služeb cestovního ruchu.

Je zde také tendence dvousegmentového rozkolu mezi seniory. Turisté, kteří chtějí zažít nové prožitky, a kteří tráví hodně času cestováním a turisty, kteří mají relativně malý

rozpočet, ale také chtějí cestovat. Průmysl cestovního ruchu by se měl zaměřit na tvorbu produktů pro oba tyto segmenty.

Všeobecně platí, že odhadovaná budoucnost rozvoje seniorské turistiky je velmi nejistá, protože počet a bohatství této skupiny obyvatel lze s relativní jistotou předvídat pro blízkou budoucnost, ale není jisté, zda se cestovní zvyky nezmění v konkrétním období. Dalším bodem, který je stále nejistý, jsou změny u obyvatel středního věku, jejich motivace, postoje a chování. (27)

Růst volného času, zřejmý od 90. let, bude ustávat a tendence pracovní doby (délka pracovní doby, větší podíl zaměstnání v obchodní činnosti) pravděpodobně způsobí pokles volného času. Zvětšuje se ovšem rozdílnost rozložení času a peněz. Jako výsledek strukturálních změn se populace zformuje do dvou skupin. Na jedné straně zde budou obyvatelé s vysokými příjmy či bohatstvím s minimem volného času a na druhé straně lidé s nízkými příjmy a relativně dostatkem volného času. Takovýto rozvoj bude mít menší vliv na objem cestování než je příroda. Pokud se poskytovatelé služeb zaměří na individuální a modulární nabídku zaměřenou zejména na specifické potřeby obyvatel a nabídku pohodlí a časové úspory mohou profitovat z tohoto trendu.

Většina času a peněz určených na každoroční dovolenou je spotřebována pro dovolenou v zahraničí. Lidé ovšem více inklinují k výběru blízkých destinací. Domácí cestovní ruch má proto speciální potenciál, je vhodný pro kratší dovolené. Stagnace nebo dokonce pokles dnů dovolené, také nabídka příležitostí domácího cestovního ruchu může podnítit rozvoj tohoto cestování, které v současnosti zaujímá pouze vedlejší úlohu pro občasná výlety.

Česká republika, jako relativně nový člen Evropské unie, představuje originální trh pro rozvoj cestovního ruchu. Členství v EU lze považovat za značnou příležitost pro růst cestovního ruchu, nejenom díky zájmu veřejnosti a médií, ale především díky konkurenční výhodě, kterou členství přináší. Turisté rádi navštěvují zatím nepoznané země a díky členství v EU je považují za bezpečné a více přístupné. Také cestovní ruch spojený s péčí o zdraví má potenciál v České republice, díky nízkým cenám pro zahraniční turisty zejména ze západní Evropy, sladěností úrovně služeb zdravotní péče a rehabilitace s EU a především díky dobrým přírodním podmínkám a výhodné poloze země.

Narůstání obchodního cestovního ruchu bude záviset na marketingovém úsilí, na nabídce specifických produktů: skupinové (podnikové) package pro různé události, incentivní turistika, kongresová turistika, obchodní prezentace a kombinace služebních cest a rekreace.

Skupinové návštěvy organizované pro různé společnosti, profese, podniky či instituce potřebují specializované organizátory. Většina cest tohoto typu je v současnosti organizována samostatně nebo nepodnikatelskými subjekty. Jedná se o rozsáhlý potencionální trh, který by mohl prosperovat, pokud by se mu dodalo více profesionálního zájmu. (27)

Ubytování a stravování představují oblasti vysokého růstu, který bude s určitými změnami pokračovat. Zatímco luxusní hotely se nacházejí v blízkosti svého vrcholu, roste zájem o tříhvězdičkové a ekonomické hotely. Hotelové ubytování bude ve větší míře zahrnováno do paketů, hlavně u kratších cest. Specializovaná střediska (prázdninové parky, dětské vesničky), sportovní a léčebná centra, Bed&Breakfast a další doplňkové služby se budou těšit růstu, stejně jako využívání různých institucí, např. univerzit v hlavní sezóně.

Nabídka pokojů a různých služeb bude přizpůsobována měnící se poptávce, např. při obsazování pokojů, při výběru jídel a dalších služeb z více možností. Ve větší míře se bude využívat hotelem vytvořených balíků určených pro přímý prodej.

Stravování se bude rozvíjet prostřednictvím řetězců a tematických restaurací. Poptávka po kvalitních malých hostincích a restauracích bude pokračovat. Přetrvávajícím trendem je zájem o kvalitu a novinky ve stravování, výrazný vliv bude mít móda.

Předpokládá se rozvoj ubytování a stravování in-house u široké škály atraktivit, jako jsou tematické parky, sportovní, kulturní a regenerační střediska, prázdninové vesničky. Populární budou také tzv. druhé domovy, poroste nabídka objektů k prázdninovému pronájmu. (27)

Nejvýraznější změny nastanou v organizaci a marketingu. Pokračuje rychlý vývoj informačních a rezervačních technologií. Tyto nové technologie mohou ve velké míře ovlivnit i cesty, které nemají obchodní charakter. Efektivnější služby pro individuální cestující se stanou se zlepšením informací a rad před cestou důležitým požadavkem. Informační služby místního a veřejného sektoru hrají v této oblasti klíčovou roli v souvislosti s tím, jak se zmenšuje úloha obchodních zprostředkovatelů v zabezpečování potřeb jednotlivců a v prodeji místních služeb, jakými jsou nekomerční ubytování a speciální akce.

Novým trendem v marketingu jednotlivých zemí a regionů je spojení turistických centrál a agentur s velkými regionálními firmami. Tyto dva sektory se společně podílejí na propagaci regionu jako destinace cestovního ruchu (tvorba dokumentů, průvodců).

Package a zvláštní nabídky, stejně tak prodej jednotlivých míst prostřednictvím touroperátorů na úkor skupinových zájezdů, se stávají stále populárnější. Nové produkty šité na míru různým požadavkům každého segmentu s ohledem na jeho zájmy a záliby nabízejí příležitost pro vytvoření nových turistických toků.

Narůstající povědomí a zájem o otázky životního prostředí ovlivní úspěch při vývoji nových produktů. Cestování do přírodních oblastí roste třikrát rychleji než všechna ostatní. Zejména v bohatých zemích se stává velkou módou. Roste tedy zájem o venkovskou turistiku, návrat k přírodě a v menší míře také již rozšířené využívání kempů a karavanů. Také jednodenní výlety za různým účelem budou stále víc populární. Nezbytnou podmínkou při vytváření nových produktů je spolupráce komerčního sektoru s neziskovými organizacemi.

(27)

5. 1. Trendy cestovního ruchu v České republice

V České republice se stále nedaří úplně realizovat standardizaci kvality poskytovaných služeb, zvyšovat kvalifikaci pracovníků v cestovním ruchu či dobudovat infrastrukturu cestovního ruchu, především ve venkovských oblastech. Základní podmínkou pro uplatnění českého produktu na mezinárodním trhu cestovního ruchu bude, vedle odpovídající infrastruktury a očekávané úrovně nabízených služeb, především intenzivní marketing, aktivnější politika a podpora prodeje. Předpokladem úspěchu je tvorba skutečného produktu cestovního ruchu, komplexu vnitřně skloubených služeb. Vytvoření opravdu úspěšného udržitelného strategického plánu vyžaduje podle WTTC pohled na turistický produkt očima klienta (tvůrce vidí hotel – klient vidí personál). Při tvorbě nových produktů cestovního ruchu by měly být zohledněny principy trvale udržitelného rozvoje.

Mezi nové trendy v incentivním cestovním ruchu patří upouštění od velice luxusních hotelů, ušetřené peníze za drahé ubytování se investují do jiných částí programů, zmenšuje se velikost skupiny, cesty s bližšími cíli nabývají na významu, velkou oblibu si získává kombinace dalšího vzdělání a incentivní cesty. Životní partneři těch, kteří incentivní cestu získávají, se jí účastní také. Zvětšuje se orientace na střední a nižší management. V incentivní turistice mají jasnou převahu tzv. out-door-activities (aktivity prováděné v přírodě – horská turistika, lety balónem, lanové aktivity).

Kongresový cestovní ruch se řadí k neefektivnějším typům turistiky, vyžaduje ale široký okruh služeb a aktivní přístup celého regionu. V současnosti kongresová turistika zaznamenává trend, kdy účastníci přicházejí s přáním navzájem se lépe poznat, neúčastnit se masového kongresu, ale menších jednání. Jak vyplynulo ze statistik, je největší procento konferencí o velikosti 100 – 250 osob. Perspektivní pro tento typ cestovního ruchu budou středně velké až malé konference, symposia, semináře, workshopy, veletrhy a dlouhodobé menší semináře v lázeňských a horských střediscích.

Podle WTO může cestovní ruch seniorů posílit turistický sektor zvláště v období mezi sezónami. WTO vydala tzv. Lisabonský dokument o seniorské turistice (1999/2000) na jehož základě vyzývá, aby profesionálové v cestovním ruchu vyvíjeli programy pro seniorskou turistiku, které by kromě jiného zajišťovaly kulturní vyžití návštěvníků. Se stárnutím české populace budou senioři důležitým segmentem cestovního ruchu.

Novým trendem bude vytváření specifických produktů také pro segment mládeže. Produkty pro tuto skupinu budou značně podléhat módním trendům, budou vyžadovat vlastní image a specifický marketing. V současnosti je mladým lidem poskytován především systém slev, což bude důležité i nadále, ale pro rozvoj tohoto segmentu cestovního ruchu nedostačující.

Stále vzrůstá oblíbenost turistických tras s charakteristickým obsahem. Tyto trasy využívají jak tradic, tak technických či kulturních památek. Nabízejí možnosti prezentovat další zajímavosti destinace, jako je folklór, gastronomie, tradiční výroba i zemědělství.

Velkým trendem současnosti je zdravý životní styl, který se samozřejmě projevuje i v trendech cestovního ruchu, stále více turistů inklinuje k sportovním aktivitám. V letech 2011 – 2016 má být dokončen projekt Evropské cyklistické federace (ECF) „EuroVelo“. Cílem tohoto projektu je vytvoření celoevropské sítě dálkových tras. Na těchto 12 panevropských tras by měly navazovat regionální cyklostezky. Novým trendem bude rozvoj infrastruktury a atraktivit v blízkosti stezek. (21)

5. 2. Trendy venkovského cestovního ruchu

Prázdninové pobyty rodin na venkově si v České republice získaly oblibu už za první republiky, především u městských středních vrstev. Tento trend přebila až éra vlastních rekreačních chat a chalup, která trvá dodnes. (22)

V rámci rozvoje soukromého hospodaření začaly na začátku 90. let vznikat zemědělské usedlosti produkující potraviny ekologickým způsobem. Pokud splňují náročná kritéria ekologického provozu, mohou své potraviny označit logem bio.

Všeobecné platí, že turisté přinášejí poskytovatelům služeb cestovního ruchu větší příjmy, avšak je důležité si uvědomit, že každý návštěvník představuje potenciálního turistu. Proto by nejen poskytovatelé služeb venkovského cestovního ruchu měli dbát na kvalitu nabízených služeb a zejména doprovodných programů (aktivity zemědělského hospodaření, lov zvěře a rybaření, houbaření, letní a zimní sporty, projížďky na koních, tamní historie, kultura a řemesla), což je podmíněno dokonalou znalostí požadavků cílové klientely. Ubytovací objekty a stravovací služby by měly plnit podmínky doporučeného standartu, z hlediska zahraničních návštěvníků je nutná znalost minimálně jednoho ze světových jazyků.

Charakter doprovodných programů by měl mít vztah k venkovské mentalitě, měl by reprezentovat historické, kulturní a přírodní zázemí venkova, čerpané ze specifík daného venkovského prostoru.

Venkovská turistika by se ve vztahu k udržitelnému rozvoji měla snažit o efektivní spojení ekonomické, sociální a ekologické stránky rozvoje. Tyto tři prvky jsou navzájem propojeny, kdy poskytovatelé služeb pro dosažení příjmů využívají přírodní zdroje, čímž zvyšují hodnotu nabízených produktů, jejichž hodnota roste i stupněm interakce s tamní společností a kulturou. Turista (návštěvník) požaduje dobrou kvalitu za nízké ceny, zároveň očekává vysoký stupeň prestiže a subjektivity, příjemné prostředí (neporušená přírodní scenérie) a odpočinek, někdy s prvky dobrodružství. Poskytovatel služeb by měl turisty zapojit do společenského a kulturního dění dané oblasti, zároveň by se turisté měli stát „členy rodiny“, neopomenutelnou součástí jeho činnosti by měla být také snaha o zachování přírodního prostředí a uchování ekologických hodnot území. Z těchto aktivit poskytovatelům služeb venkovské turistiky bude plynout trvalý příjem, jehož výše se bude odrážet od míry přizpůsobování požadavkům a přání klientů, zejména z hlediska doprovodných služeb.

Moderní venkovská turistika, která se začala prosazovat v sedmdesátých a devadesátých letech dvacátého století, prochází v současnosti mnohými změnami. Především se jí účastní stále větší počty turistů a vzdálenosti, na které turisté cestují, jsou mnohem větší. Ze všeho nejdůležitější je fakt, že cestovní ruch se rozvíjí ve venkovských oblastech všeho druhu, záleží především na atraktivnosti nabízeného produktu. Velkým trendem současnosti je především rozvoj ekoturistiky.

Ekoturistika zaujímá stále větší objem na trhu cestovního ruchu. Přestože roste obliba prázdnin strávených ve venkovských oblastech, na trhu cestovního ruchu nedochází

k adekvátnímu uspokojení poptávky. Většina těchto nabízených produktů je v jednoduché formě a jen v omezené míře je schopná uspokojit požadavky turistů.

Vzhledem k rozvoji cestovního ruchu čelí místní komunity problému, jak chránit přírodní krásy, které přitahují záplavu návštěvníků. Bohužel zatím u některých ekodovolených je ekologické pouze jejich jméno. V souvislosti s tím je také nutné zajistit ochranu oblastí venkovské turistiky ve smyslu zachování kultury a omezení vlivu rozvoje turismu na místní obyvatele, což je spjato s koncepcí udržitelného rozvoje. Ekoturistika je jedna z forem udržitelného turismu, který představuje schopnost uspokojovat potřeby turistů a hostitelských regionů při současné ochraně a rozvoji zdrojů, na nichž budoucnost turismu závisí. Udržitelný cestovní ruch ochraňuje kulturní dědictví a životní prostředí a snaží se poskytnout lidem vzrušující dovolenou se vzdělávacími prvky, která sebou nese prospěch i pro destinaci a její obyvatele. Mezi principy ekoturistiky patří minimalizace negativních dopadů, poskytování pozitivních zážitků turistům (návštěvníkům), zajištění finančního prospěchu místním obyvatelům a pro ochranu přírody, zároveň je zde snaha o citlivost vůči politickému, environmentálnímu a sociálnímu klimatu hostitelské země/regionu.

Vedle růstu popularity ekoturistiky poroste i zájem o agroturistiku, případně jejich modifikaci eko-agroturistiku. Agroturistika by měla turistům zprostředkovat požitek z prostředí venkovského života, především na farmách a zemědělských usedlostech (součinnost turistů na rodinných farmách). Jedná se o zapojení turistů do venkovského života, důležitým faktorem jsou doprovodné aktivity jako například projížďky na koních (hipoturistika), pěší a cykloturistika, rybolov, kulinářské speciality, lidové svátky a oslavy. Především poroste zájem o eko-agroturistiku, která představuje trend zdravého životního stylu, tedy život na venkově spojený s konzumací bio potravin a ekologického způsobu života spojeného s ochranou přírody prostřednictvím jejího poznávání. (24)

5. 3. Shrnutí

Trendem, kterému je nutno se přizpůsobit na globální úrovni, je stárnutí obyvatelstva a s tím spojený rozvoj tzv. seniorské turistiky. Průmysl cestovního ruchu by se měl zaměřit na tvorbu produktů, jak pro seniory s relativně větším bohatstvím, tak i pro seniory s nižšími příjmy. Rozvoj zaznamenají i lázeňské služby a jiné, zaměřené na odpočinek či rehabilitaci.

Dvousegmentový rozkol se projeví i z hlediska volného času obyvatelstva, kdy bude nutno tvořit produkty pro segment relativně bohatších osob s nedostatkem volného času a oproti tomu segment chudší populace s předpokládaným dostatkem času. Vhodné je

zaměření na individuální a specifické potřeby obyvatel, zejména pohodlí a časovou úsporu, žádané budou zejména package.

Do budoucna se rovněž očekává rozvoj incentivní a kongresové turistiky, zejména z hlediska doprovodných aktivit, kdy vzroste zájem například o tzv. out-door-activities.

Očekává se rozvoj domácího cestovního ruchu a zároveň rozvoj venkovského cestovního ruchu, především na základě společenského trendu zdravého životního stylu (příklon ke sportovním aktivitám, např. rozvoj cykloturistiky, pěší či horské turistiky), ochrany a poznávání přírody. S tím je spojen i rozvoj ubytování v soukromí a tzv. druhých domovech.

V cestovním ruchu vzroste role informačního sektoru a zároveň také vzroste potřeba spolupráce poskytovatelů služeb s veřejným sektorem, například v rámci propagace dané destinace.

V ČR je zejména z hlediska venkovského cestovního ruchu důležitý rozvoj potřebné infrastruktury a zintenzivnění marketingu, především problematika lidských zdrojů z hlediska jejich působení v systému cestovního ruchu.

Pro rozvoj venkovského cestovního ruchu je důležité, aby poskytovatelé služeb neopomíjeli chránit přírodu a tamní obyvatelstvo (kulturu). Úspěch na základě rozvoje této turistiky zaznamenají především subjekty, které budou své produkty tvořit na základě tamních atraktivit, které budou prezentovat jako jedinečné.

S rozvojem venkovského cestovního ruchu a především v závislosti na již zmiňovaný trend zdravého životního stylu bude stále více růst podíl ekoturistiky, potažmo agroturistiky s aktivním zapojením turistů do venkovského (zemědělského) života. Rovněž je stále více populární tzv. eko-agroturistika, která je spojena s ekologickým zemědělstvím, bio produkty apod.

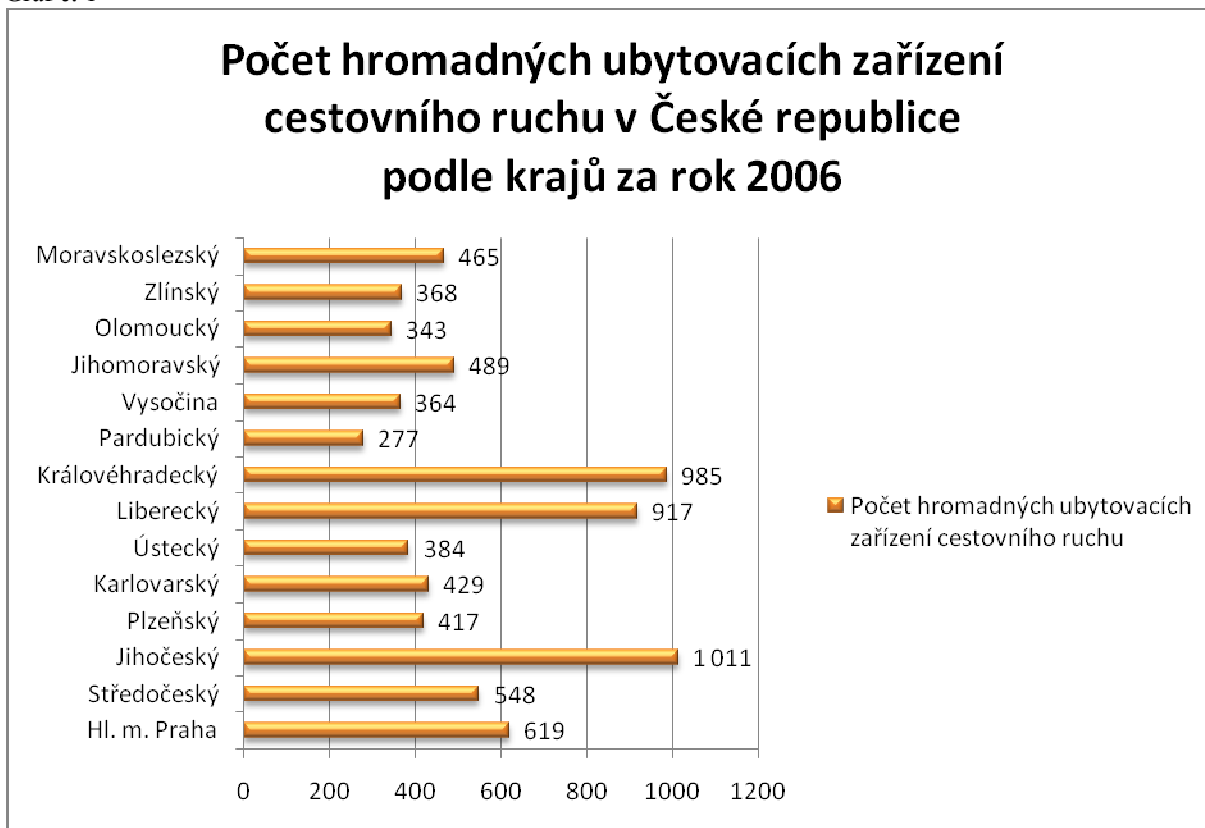
6. Statistické údaje cestovního ruchu kraje Vysočina

V kraji Vysočina se nachází celkem 364 hromadných ubytovacích zařízení s celkem 19 636 lůžky (r. 2006; graf č. 1, 2). Vzhledem k předchozím rokům dochází k jejich nárůstu. V roce 2005 zde bylo 353 zařízení s 18 783 lůžky. Průměrná cena ubytování se pohybovala v roce 2006 kolem 275 Kč za noc. Jak se dá předpokládat i cena se vzhledem k předchozím letům zvyšovala, ale ne rapidně, například oproti roku 2004 vzrostla průměrná cena za ubytování o 37 Kč a oproti roku 2005 vzrostla o 13 Kč. (31)

Ohledně skladby hromadně ubytovacích zařízení (celkem 364 r. 2006) mají největší zastoupení v kraji jiná ubytovací zařízení (celkem 200) jako například kempy, chatové osady apod. Počet hotelů a podobných zařízení v tomto roce činil 164, přičemž se nejčastěji jednalo o hotely se třemi a méně hvězdičkami a penziony. (31)

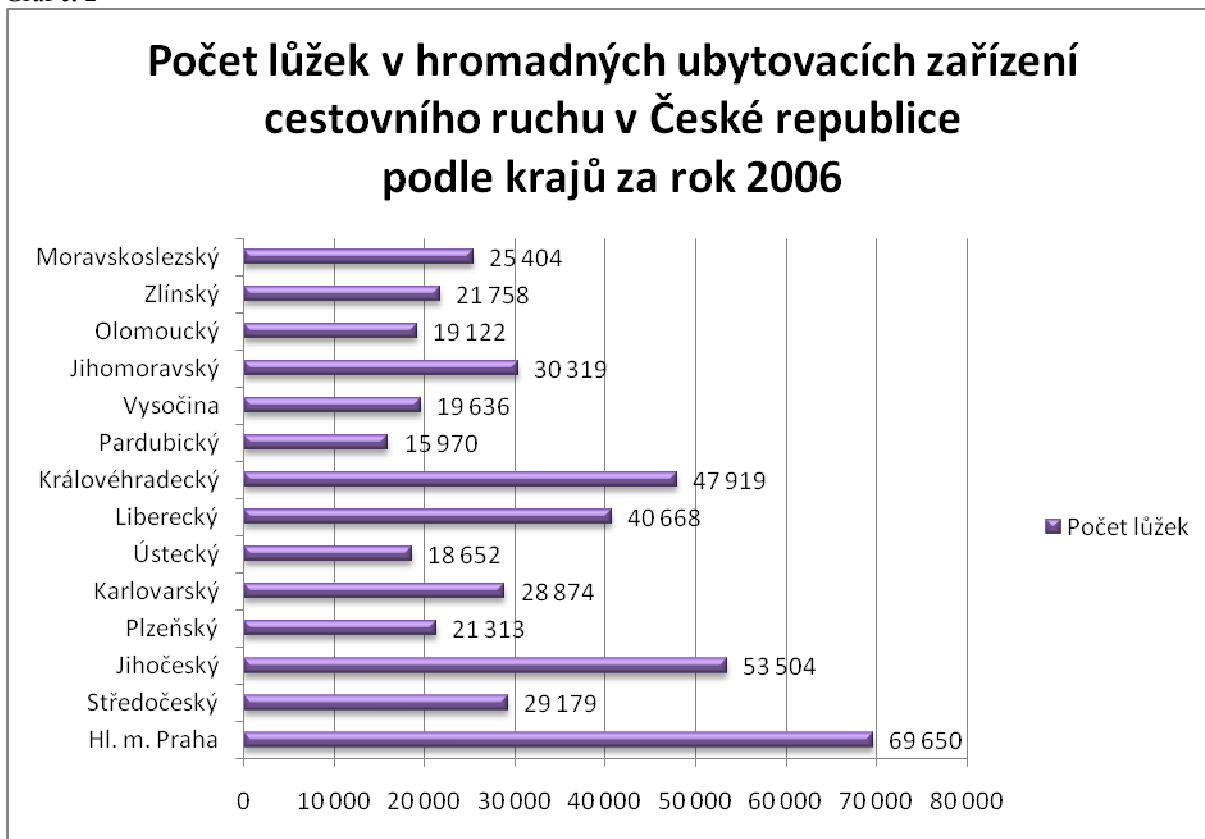
Výše zmíněné lůžkové kapacity byly v roce 2006 využity z 24,9 %, obdobné procento zaznamenal i rok 2005 a v roce 2004 bylo využití lůžkových kapacit z 26,3 %. (31) Nejen tato procenta signalizují, že z hlediska delšího pobytu hostů v kraji je na tom Vysočina nelichotivě, přestože toho má tolik co nabídnout.

Graf č. 1

Zdroj: Statistická ročenka kraje Vysočina 2007

Graf č. 2

Zdroj: Statistická ročenka kraje Vysočina 2007

Kraj Vysočina patří v České republice mezi kraje s nejmenším počtem ubytovacích zařízení a tím i lůžek. Na podobné úrovni se kraj také nachází z hlediska počtu hostů, kteří zde zůstávají přes noc průměrně 3 noci a pobývají zde 4 dny (údaje za období 2004 – 2006). V roce 2006 navštívilo tento kraj 407 720 hostů, z čehož bylo 59 399 cizinců. Nárůst oproti roku 2005 činil necelých 5 %. Avšak důležité je zmínit, že rok 2005 představoval pokles oproti roku 2004 z hlediska počtů hostů, a to zhruba o 3 %. Počet přenocování v kraji Vysočina v roce 2006 činil 1 220 321 (z toho 202 333 přenocování cizinců), sice opět oproti roku 2005 došlo k nárůstu, ale jak již bylo zmíněno, rok 2005 představoval pokles oproti roku 2004. A v tomto případě ani zvýšení počtu přenocování v roce 2006 nebyl větší než roku 2004, kdy se počet přenocování vyšplhal na 1 229 548 (z toho 191 351 přenocování cizinců). Jak již bylo zmíněno výše, i z hlediska počtu přenocování se kraj Vysočina řadí mezi ostatními kraji České republiky, na nejspodnější příčky (graf č. 3). (31)

Graf č. 3

Zdroj: Statistické ročenky krajů České republiky 2007

Z celkového počtu návštěvníků kraje Vysočina za rok 2006 (celkem 407 720 hostů) bylo 14,6 % cizinců (59 399). Nejčastěji se jednalo o návštěvníky z Německa (15 088 hostů tj. 25,4 %), Slovenska (13 929 hostů tj. 23,4 %), Nizozemí (3 346 hostů tj. 5,6 %), Rakouska (3 019 hostů tj. 5,1 %), Polska (2 875 hostů tj. 4,8 %) a další. Tito hosté se nejčastěji ubytovávali (z 83,75 %) v hotelech a podobných zařízeních a zbylé procento (16,25 %) zahraničních hostů bylo ubytováno v ostatních hromadně ubytovacích zařízeních, nejčastěji v kempech. (31)

Pokud bychom sledovali přímo oblast, ve které se nachází dále zkoumaná venkovská oblast Pohledsko, tedy v okrese Havlíčkův Brod se v roce 2006 nacházelo 51 hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu a v nich celkem 2 201 lůžek. (31) Největší část z těchto zařízení představují hotely se třemi a méně hvězdičkami a penziony.

6. 1. Profil návštěvníka Havlíčkobrodsko

Do oblasti Havlíčkobrodsko, kde se nachází zkoumaná oblast, směřují nejčastěji domácí turisté, a to z Prahy, Brna a Královohradeckého kraje. Zhruba šestinu z celkového počtu turistů tvoří zahraniční turisté převážně z Velké Británie, Rakouska, Německa či Holandska. Více jak polovina turistů přijíždí vlastním automobilem ze vzdálenosti větší než 100 km. Dalším využívaným dopravním prostředkem je vlak a také autobus. Zhruba třetinu přijíždějících tvoří návštěvníci, kteří zde nepřenocovávají. Druhá třetina je zastoupena turisty, kteří se zde obvykle zdrží 1 až 2 noci a pouze kolem 20 % zde zůstává 3 až 7 nocí. Většina návštěvníků zde ještě nikdy nebyla a odpovídající počet by se sem opět chtěl vrátit. (29)

Necelá polovina návštěvníků do oblasti přijela se svým partnerem či přáteli, zhruba 30% přijelo samo a 20% s dětmi. Nejčastěji byli ubytováni u známých, ale také v penzionech či hotelech se 3 a více hvězdičkami. Stravovali se převážně v restauracích. Důvodem návštěvy bývá většinou pozvání či návštěva příbuzných a známých či služební cesta.

Nejlákavější je pro návštěvníky oblasti Havlíčkobrodsko poznávací turistika, pěší turistika a cykloturistika, ale i koupání a kulturní akce. Většina návštěvníků zde postrádá kulturní a společenské vyžití a také parkovací místa.

O oblasti získali návštěvníci nejčastěji informace z informačních center, internetu a částečně z propagačních materiálů. Pobyt v této oblasti je vyšel nejčastěji na 500 až 2 000 Kč. (29)

6. 1. 1. Hodnocení oblasti

Ubytování a veřejné stravování hodnotí návštěvníci spíše dobře. Neuspokojivé hodnocení získala dopravní infrastruktura a všeobecně služby pro motoristy jsou shledávány jako špatné. Oproti tomu služby a zázemí pro cykloturisty hodnotili návštěvníci spíše dobře. Chování personálu ubytovacích a stravovacích zařízení je všeobecně vnímáno jako dobré a s tím spojená cenová úroveň byla také shledána za přijatelnou a odpovídající. Poskytované informace a místní orientační značení hodnotí návštěvníci také jako dobré. Většina návštěvníků Havlíčkobrodsko shledává místní obyvatele jako velmi přátelské a ochotné. (29)

6. 1. 2. Typický návštěvník Havlíčkobrodsko

Tuto oblast nejčastěji navštěvují ženy (54 %). Všeobecně se jedná o osoby ve věku 35-59 let, které do této oblasti přijely bez dětí. Jedná se o vzdělané osoby nejčastěji s maturitou (50 %) či s vysokoškolským vzděláním (40 %). Především se jedná o chalupáře,

osoby navštěvující příbuzné a známé, nebo se jedná o osoby na služební cestě či návštěvníky, kteří v oblasti nepřenocují. (29)

6. 2. Shrnutí

Kraj Vysočina, v jehož severovýchodní části se nachází analyzovaná oblast Pohledsko, patří mezi méně časté cíle turistů, převážně z hlediska dlouhodobého cestovního ruchu. Přesto se vliv cestovního ruchu stále zvyšuje, avšak v roce 2005 došlo k poklesu oproti předchozímu roku, který se ani v roce 2006 většinou nepodařilo vyrovnat. Důležité však je, že se cestovní ruch stále rozvíjí, a i když v některých oblastech pomaleji, přesto jeho objem stále roste.

V tomto kraji se nachází 364 ubytovacích zařízení, ve srovnání s Jihočeským krajem, který má naopak nejvíce ubytovacích zařízení ze všech krajů České republiky, má Vysočina o 647 zařízení méně. Kraj se tedy řadí na 12. místo, před kraj Pardubický a Olomoucký. Se souvisejícím počtem lůžek kraj zaujímá místo 11., a to s celkem 19 636 lůžky. Využití této lůžkové kapacity bylo za rok 2006 24,9 %, což opět signalizuje nízký objem dlouhodobého cestovního ruchu. S tím spojený počet přenocování v kraji činil v roce 2006 1 220 321 přenocování, tento počet kraj Vysočina umístil na 13. místo ve srovnání krajů České republiky. V roce 2006 navštívilo kraj Vysočina 407 720 hostů, z čehož 14,9 % tvořili zahraniční hosté.

Bližší pohled přímo do oblasti Havlíčkobrodsko, kde se tedy Pohledsko nachází, kopíruje obraz celého kraje. Návštěvníci této oblasti jsou převážně z České republiky (Praha, Brno, Královéhradecký kraj), ze zahraniční sem návštěvníci přijíždějí nejčastěji z Velké Británie, Rakouska, Německa či Holandska. Tito návštěvníci zde setrvávají většinou jen jeden den. Pokud zde zůstávají déle, ubytovávají se především u příbuzných či známých, v případě využití hromadného ubytovacího zařízení převažuje využití kempů, chatových osad či hotelů se třemi a méně hvězdičkami. Návštěva této oblasti je relativně levná a atraktivní hlavně z hlediska turistiky, cykloturistiky případně pořádání kulturních a jiných akcí.

Kraj i konkrétně Havlíčkobrodsko nejsou tak vyhledávaným místem z hlediska cestovního ruchu, přestože mají jak společenské, tak i přírodní předpoklady. Chybou snad může být malá prezentace oblasti či absence komplexního produktu, který by sem přilákal turisty na delší pobyt, než jenom na jednodenní výlety.

7. Potenciál cestovního ruchu oblasti Pohledsko

Oblast Pohledsko (příloha č. 1, 2) se rozkládá v severovýchodní části kraje Vysočina, a to zhruba 5 km východně od města Havlíčkův Brod a 8 km západně od města Přibyslav. S oběma městy je spojena silničními komunikacemi I. třídy č. 1/19 a 1/34. Západní část oblasti tvoří obec Pohled s osadou Rouštany, na východě se nachází samoty u sv. Anny a obec Simtany, která spadá pod správu Pohledu. Tuto venkovskou oblast lze charakterizovat jako urbanisticko-ekonomickou. Celé území, o rozloze 1068 ha (33), je položeno v malebné kopcovité posázavské krajině, zatím dosti lesnaté s roztroušenými samotami starých usedlostí.

První písemná zmínka pochází z roku 1265 n. l., kdy zde byl založen konvent cisterciáček a s ním klášter Údolí blahoslavené Panny Marie a klášterní kostel. Farní ves Pohled, zde existovala již před tím, a to i dříve než v celém okolí začali němečtí horníci zakládat své osady. Později se právě tito horníci stali převážnou komunitou ve vsi a od nich také pochází původní název obce Frauenthal (zkrácenina německého překladu Der lieben Frauen Tal „Údolí blahoslavené Panny Marie“).

Počet obyvatel se od minulého století pohybuje kolem 800, přičemž počet usedlostí v obci se za tuto dobu více než zdvojnásobil. Z hlediska počtu obyvatel zaujímá obec Pohled 11. místo a z hlediska nadmořské výšky se řadí na 98. místo mezi celkem 120 obcemi spadajícími do oblasti Havlíčkobrodsko. (33) Přes významnou část seniorů ve skladbě populace, obci nehrozí významnější úbytek obyvatel, neboť dochází k výstavbě nových domů příp. rekonstrukcím a hlavně mladé rodiny zde zakládají své domácnosti. Oblast je také hojně osídlena chataři a chalupáři, a to především v okolí řeky Sázavy.

Pohledsko díky zachovalé a čisté přírodě, historickému a kulturnímu potenciálu a dobré dopravní dostupnosti je ideálním základem pro rozvoj cestovního ruchu, konkrétně tedy některé formy venkovské turistiky. Takový rozvoj však může mít negativní dopady na krajinu a residenty. Ideální cestou je volba rozvoje formou nemasového udržitelného cestovního ruchu, například propagace jednodenních výletů do těchto míst či vybudování malých penzionů. To může podnítit rozvoj malého a středního podnikání, rodinných firem.

7. 1. Analýza složek primární nabídky

7. 1. 1. Přírodní potenciál

Reliéf

Pohledsko s průměrnou nadmořskou výškou 437 m n. m. lze z hlediska relativní výškové členitosti charakterizovat jako členitou hornatinu. Obec Pohled svírá v údolí řeky Sázavy Duškův kopec (539 m n. m.) z jižní strany a poutní místo sv. Anna ze severu, které se nachází ve výšce 523 m n. m. Jak již bylo zmíněno, celá oblast se nachází v kopcovité krajině s kopci vysokými průměrně 500 m n. m. Významným prvkem reliéfu je také kamenolom východně od Duškova kopce.

Klima

Průměrná roční teplota oblasti se pohybuje kolem 10°C (10,33°C pro rok 2006). Přestože v roce 2006 byla většina dní oblačných, v letních měsících bylo převážně jasno. V tomto roce bylo 47 dní s teplotou nad 25°C (červen a červenec) a 65 dní s teplotami pod bodem mrazu, a to nejvíce v zimních měsících. Nejdeštivější měsíce roku 2006 byly duben, květen a červen, celkový úhrn atmosférických srážek v tomto roce činil 661 mm. Nejvíce sněhu napadlo v únoru a březnu, celkem vydržela sněhová pokrývka 107 dní s průměrnou výškou 21,7 cm. Rok 2006 byl poměrně chladný. Nízká hodnota průměrné roční teploty a počet letních dnů je odvozen od chladného srpna, který byl nejchladnější za posledních 30 let.

Hydrologické podmínky

Z celkové rozlohy oblasti zaujímají vodní plochy 20 ha. Obec Pohled leží na pravém břehu řeky Sázavy (obr. 1), konkrétně se zde nachází její horní tok, který bývá po většinu roku splavný a v některých částech formuje malebné meandry. Dno řeky tvoří písky, jíly a kamení. I když v některých letech při jarním tání dochází k zaplavení níže položených domů a luk v okolí řeky, je Sázava vyhledávaným místem letního osvěžení, kdy je její tok již klidnější. Díky relativní čistotě vody a její blízkosti bylo obyvateli obce na jejích březích vybudováno několik rekreačních míst.

Tato oblast je také hojně protkána menšími potoky. Například Simtanský potok protékající obcí Simtany v udržovaném korytě olemovaném vrbami či Rouštanský potok. Několik menších rybníků je roztroušeno v celé krajině, většinou jsou soukromé a slouží pro

chov ryb. Ve východní části Pohledu se nachází menší rybník Jeliňák, který v mrazivých zimách hojně využívají bruslaři. Severně od obce Simtany se nachází rybníční síť. Simtanský rybník, jeden z větších, se na podzim každoročně stává místem konání výlovu a v zimě opět slouží jako místo pro hokejová utkání místních. Další dva větší rybníky, vzájemně propojené, se nacházejí západně od Pohledu. Na jejich březích nachází útočiště mnoho vodního ptactva například volavka šedá. V blízkosti obce se nachází koupaliště, které je ovšem v posledních letech silně znečištěné, tedy pro koupání nevhodné, dno tvoří písky a jíly. Severně nad obcí se nachází sírano-železitý pramen, který byl ještě donedávna hojně využíván, a to nejen obyvateli obce. Zhruba před dvěma lety proběhly testy kvality vody a ta již nebyla schválena jako pitná.

Rostlinstvo a živočišstvo

Oblast je hojně hospodářsky obdělávána (orná půda zaujímá 439 ha, zahrady 23 ha, ovocné sady 5 ha, trvalé travnaté porosty 130 ha), obzvláště v letních měsících jsou zdejší polní cesty a louky příjemným místem odpočinku. Nejen na mezích se můžeme setkat s typickou květenou (obr. 2) a zástupci hmyzu (obr. 3), například s různými druhy baboček, perleťovců, tesaříků či střevlíků. Typickou pěstovanou plodinou jsou brambory, obilí a v posledních letech také kukuřice. Přestože významnou část krajiny zaujímají obdělávaná pole, nalezneme zde i louky a v neposlední řadě lesní porosty, které se rozkládají na 322 ha. Lesy jsou v této oblasti nejčastěji jehličnaté s převahou smrku obecného a dále například borovice lesní, jedle bělokorá a modřín opadavý. Ze zástupců listnatých stromů zde nalezneme javor klen, jírovec maďal, jasan ztepilý, buk lesní, dub letní a zimní atd. V lesích se můžeme setkat s typickou zvířenou (srna obecná, prase divoké, zajíc obecný, káně lesní, poštolka obecná, velké zastoupení zde mají pěvci). Nočními letci této oblasti jsou netopýři a z řad jejich časté kořisti lze jmenovat mýry například lišaje.

Významnou historickou a dendrologickou lokalitu tvoří státem chráněná lipová alej (obr. 4), která se vine od zámku k poutnímu místu sv. Anna s tamními porosty. U zmiňovaného zámku se nachází i zámecký park, který v posledních letech již žije svým životem a k významnějšímu udržování zeleně zde nedochází. Parkem protéká řeka Sázava, nachází se v něm i rybníček a mnoho památných stromů. Bývala zde i fontána a altánek, které dnes připomínají pouze jejich torza. Obec před několika lety upravila komín bývalého lihovaru pro hnízdění čápů, kteří jsou pravidelnými letními obyvateli Pohledu.

7. 1. 2 Kulturně-historický potenciál

Historické památky

Pohled je relativně bohatý na historické památky, ovšem omezené finanční možnosti neumožňují velmi nutné opravy objektů. Dochází tedy k jejich postupnému chátrání, jako například u budovy jízdárny, která ještě před zhruba 15 lety sloužila jako kinosál. Dnes má propadlou střechu, a přestože se jedná o historicky velmi cennou stavbu, nejsou finanční prostředky na její záchranu. Podobný osud potkal i zámek, který sloužil jako základní škola, ta však byla před třemi lety zrušena. Náhradní škola měla být vybudována na prostranství bývalého lihovaru, avšak problémy ohledně státní dotace na tuto stavbu, nákladný projekt, dle mého názoru, naprosto nevhodný do venkovského prostředí, odsoudil rozestavěnou budovu k postupnému chátrání (obr. 5). Zmíněná dotace, kterou musí obec vrátit státu, komplikuje už tak napjatý rozpočet. Pohled z tohoto důvodu usiluje o prodej zámku. Ten má již několik zájemců a jeho prodej je v závěrečné fázi. Jediné historické budovy, které díky nedávným opravám neztrácí nic ze své krásy, jsou kostel sv. Ondřeje a fara, jakožto církevní majetek. I obec pečuje o památky, jako například v případě sochy sv. Jana Nepomuckého na návsi, jejíž údržba proběhla minulý rok.

Architektonicky nejceněnější jsou v Pohledu objekty bývalého kláštera, k nimž přiléhá kostel sv. Ondřeje (obr. 6). Ten byl zbudován v době založení kláštera v druhé polovině 13. století. Vysoká okna pocházejí z původní stavby stejně jako lomený triumfální oblouk. Loď je sklenuta křížovou klenbou z konce 15. století a z téhož století pochází kruchta v západní části lodi. Roku 1693 byla ke kostelu přistavěna kaple Všech Svatých. Interiér kostela je velmi historicky cenný a patří mezi skvosty pohledných památek. Pod kostelem se nachází krypta s ostatky klášternic. Na severní venkovní zdi kostela je empírový náhrobek hraběnky Anny z Unwerthu od V. Prachnera z počátku 19. století (obr. 7). Vedle kostela stojí barokní budova probožství z roku 1714 (obr. 8) a z protější strany leží budova fary (obr. 9), oba objekty byly vystavěny podle návrhu J. Santiniho.

Objekt zámku, který byl založen roku 1265 jako cisterciácký klášter Údolí blahoslavené Panny Marie (obr. 10, 11), má velmi působivou historii. Klášter prodělal několik rekonstrukcí, v jeho čele se vystřídalo mnoho abatyší. Nechvalně proslul v 16. století, a to díky neřestnému životu jeho obyvatel, dokonce i samotné abatyše. Upomínkou této doby je výklenek v klášterním sklepení, kde byla zaživa zazděna jistá klášternice. Roku 1782 byl klášter na příkaz císaře Josefa II. zrušen. Před proměnou na zámek, počátkem 19. století

novým majitelem panství hrabětem z Unwerthu, budovy kláštera sloužily jako továrna na sukno. Dalším majitelem panství se stal hrabě Eugen Silva-Tarouca, jehož častými hosty byli malíř Josef Mánes se sestrou Amálií, kteří zde vytvořili mnoho krajinomaleb i portrétů členů hraběcí rodiny (obrazy byly věnovány Národní galerii a muzeu v Havlíčkově Brodě). Vnitřek zámku byl až do roku 1945 bohatě zařízen, na stěnách viselo několik set obrazů, čtyři velké gobelíny a byla tu řada soch českých králů. V jídelně stával mramorový krb, sbírka starého vídeňského porcelánu atd. (13) V období světových válek zámek velmi strádal. V roce 1945 byl zámek zkonfiskován a přešel pod Národní pozemkový fond, ten rozprodal zámecký majetek, mnoho bylo také rozkradeno. Celkem bylo odvezeno přes 31 nákladních aut historicky cenných předmětů, porcelánu, obrazů a nábytku. (17) Roku 1949 přešly budovy zámku do majetku obce Pohled.

U silnice na Přibyslav stojí malebná kaplička dotvářející areál zámku, též od J. Santiniho z roku 1714. Z barokní doby je i socha sv. Jana Nepomuckého na návsi před klášterem datovaná 1711. Zde se také nachází památník padlých z první světové války.

Na hřbitově při silnici na Havlíčkův Brod stojí hřbitovní kaple Panny Marie (obr. 12). Jedná se o empírovou stavbu z let z počátku 19. století, kterou dal vystavět hrabě Eugen Silva-Tarouca jako pohřební kapli rodu.

Asi 1,5 km od Pohledu se v parkově upravené části lesa nachází poutní místo U Sv. Anny. Nádherný lesní areál zahrnuje kostel sv. Anny (obr. 13), kapli, 14 kapliček křížové cesty, bývalý hostinec a lázeňskou budovu. Představuje jedinečné začlenění architektury do okolní přírody a zároveň patří mezi nejvzácnější ukázky rokokové architektury od J. Santiniho v Evropě. Kostel sv. Anny byl postaven roku 1766 podle návrhu J. Santiniho. Východně od kostela ční přímo nad pramenem osmiboká kaple (obr. 14). Součástí areálu je i barokní hostinec, vystavěný společně s kapličkami v 18. století. K němu přiléhá lázeňská budova, postavená roku 1858 hrabětem Eugenem Silva-Tarouca, do níž byla svedena voda od pramenné kaple. Anenská voda obsahovala železo, síru a olovnatý oxid a sloužila k léčbě „dnavých nemocí“. Lázně zanikly na přelomu 19. a 20. století, hostinec byl s přestávkami v provozu ještě v době nedávné, nyní patří soukromým majitelům. Dodnes je sv. Anna nejvyhledávanějším poutním místem Havlíčkobrodská a na svátek sv. Anny (26. července) se zde konají velké poutě. V blízkosti Pohledu se nachází zaniklá tvrz Hadrburg a v okolí obce se vyskytuje rovněž několik Božích muk. Oblast je opředena mnoha legendami a pověstmi. (9, 13)

V sousední obci Simtany, která byla založena německými kolonisty a její původní název zněl Siebentannen, tedy sedm jedlí, se nachází kaple. (9) V osadě Rouštany, ležící na

protější straně obce Pohled, nalezneme chalupu v malebném lidovém slohu z roku 1777 (obr. 15). Toto stavení patří k typům lidové architektury Českomoravské vysočiny 18. století. Objekt je v současnosti pěkně upraven a tvoří ozdobu obce. (13)

7. 1. 3. Kulturně-společenské, sportovní a jiné akce

Společensko-kulturní předpoklady

Obec pořádá mnoho akcí, například Tříkrálovou sbírku, maškarní bál, vítání občánků, dětský den (pro rok 2007 se nesl v duchu „indiánského léta“), rozsvěcení Vánočního stromku s programem, Vánoční putování za Betlémskou hvězdou (divadelní představení u kostela sv. Ondřeje a následná pouť tří králů se zvířaty k poutnímu místu sv. Anna, kde je živý Betlém), divadelní představení, pouťová zábava na letním zámeckém parketě, dále obcí organizované zájezdy a v neposlední řadě pořádání různých sportovních akcí, jako například turnaj v malé kopané, fotbalové zápasy, hasičské soutěže apod.

Velkou zásluhu na uskutečňování většiny akcí mají pohledské spolky (Sdružení rodičů a přátel dětí, Český zahrádkářský svaz, Sokol Pohled, Sbor dobrovolných hasičů, Myslivecké sdružení Pohled, Klub důchodců Pohled a Svaz žen). Spolek Sokol Pohled soustřeďuje 4 fotbalová mužstva. Z řad žáků a dorostenců týmy obsazují první příčky, avšak výkony mužstva dospělých jsou nevyvážené. Někdy zaujímají první příčky, jindy jsou mezi posledními. Velmi významnou akcí pořádanou Českým zahrádkářským svazem Pohled je každoroční výstava květin konaná u příležitosti svatoanenské pouti v prostorách zámku. Tato třídní výstava (roku 2008 35. ročník) nabízí kromě bohaté výstavy růží a jirín mnoho pro zahradu i domácnost. Obec má i vlastní knihovnu, která byla vyhlášena knihovnou Vysočiny pro rok 2006, a to z 575 kandidátů. Knihovna nabízí celou řadu titulů a odebírá sedm časopisů. Ročně se v ní uskuteční přes 5000 výpůjček. S chodem knihovny finančně vypomáhá Obecní úřad. (28)

Sportovně-rekreační předpoklady

Pro sportovní vyžití v obci slouží nově vybudovaný dětský koutek se stolem na ping pong, který na hraní využívají i starší generace. Dále nové univerzální hřiště v blízkosti dětského, fotbalové hřiště, volejbalová hřiště (tenisové kurty). Celá krajina je vhodná pro pěší i cykloturistiku (blízká trasa č. 4157). V obci jsou nově instalovány turistické mapy (obr. 16) a vede zde několik značených stezek. Pohled rovněž protíná naučná stezka Cesta Karla Havlíčka Borovského.

7. 2. Shrnutí

Oblast Pohledsko nalezneme v severovýchodním cípu kraje Vysočina, z hlediska relativní výškové členitosti bychom tuto oblast mohli charakterizovat jako členitou hornatinu. Jádro této oblasti tvoří obec Pohled, kterou svírají do malebného údolí řeky Sázavy Duškův kopec z jihu a poutní místo sv. Anna ze severu. Průměrná roční teplota této oblasti je 10°C. Dalo by se říci, že počasí je prakticky ideální. Slunečné jaro a léto střídá mírnější podzim a zasněžená zima. Ovšem v posledních letech je počasí značně nestabilní, jak to můžeme pozorovat i v jiných oblastech. Vodní plochy se zde rozkládají na 20 ha. Jedná se převážně o rybníky sloužící k chovu ryb, o několik potoků a letním útočištěm se stává již zmiňovaná řeka Sázava. Pohledsko je hojně hospodářsky obdělávaná oblast, přesto zde nalezneme množství luk a poklidných lesů s typickými zástupci rostlinné i živočišné říše. Předními obyvateli lesa jsou srna obecná, prase divoké či káně lesní. Z hlediska rostlinných zástupců se v této oblasti nachází významná dendrologická oblast, a to lipová alej. Se státem chráněnými stromy se můžeme setkat i v zámeckém parku.

Nejen z hlediska přírodních krás má Pohledsko co nabídnout. Velké množství historických objektů, které se nacházejí přímo v obci Pohled či v jejím okolí, bohužel doplácí na nedostatek finančních prostředků a většinou chátrají. Nejvýznamnější jsou objekty původně cisterciáckého kláštera Údolí blahoslavené Panny Marie, později zámku, základní školy, v posledních letech chátrající bez využití a v současnosti vrcholí snahy o jejich prodej. Nově opravený je přilehlý gotický kostel sv. Ondřeje a rovněž byly renovovány kapličky na poutním místě sv. Anna, které představuje jedinečné začlenění rokokové architektury do přírody od J. Santiniho. Všeobecně se dá říci, že milovníkům historických památek toho má Pohledsko hodně co nabídnout, ale z důvodu nedostatku finančních prostředků a nedostatečného prezentování nedochází k jejich využití.

Společensko-kulturní a sportovně-rekreační předpoklady jsou především vytvářeny obecními spolky či obcí samotnou. Jedná se například o vybudování dětského a univerzálního hřiště, pořádání sportovních utkání, akcí pro děti, pouťové výstavy květin, pouťové zábavy, konání divadel, vánoční akce apod.

Přes četné klady a potenciál této oblasti, zde chybí základní prvky (absence ubytovacích zařízení), které limitují rozvoj cestovního ruchu. Problémem je rovněž zadlužení obce u státu, které způsobila výstavba nové školy. Ta ovšem nedopadla podle představ a nyní má Pohled pouze chátrající rozestavěnou budovu a několika milionový dluh u státu. Tuto

situaci obec řeší již zmiňovaným prodejem zámku a dalšího majetku patřícího obci. Lze jen doufat, že se tato situace co nejdříve vyřeší a obec bude moci pokračovat ve svém rozvoji.

8. Analýza složek sekundární nabídky

8. 1. Dopravní služby

Dopravní služby jsou základním předpokladem rozvoje cestovního ruchu, neboť zabezpečují přepravu účastníků cestovního ruchu mezi místem jejich bydliště a místem spotřeby služeb cestovního ruchu, zároveň umožňují dopravu účastníků mezi jednotlivými objekty a zařízeními cestovního ruchu. Nejedná se pouze o služby přepravy účastníků a jejich zavazadel, ale také o poskytování informací o dopravních spojích, prodej dopravních cenin nebo například možnost rezervování míst v dopravních prostředcích.

Dopravní služby lze rozlišit z několika hledisek. Základní členění vychází z druhu použitého dopravního prostředku, tedy služby železniční, letecké, silniční, vodní a ostatní dopravy. Z teritoriálního hlediska můžeme tyto služby dělit na služby vnitrostátní a mezinárodní dopravy a dále například z hlediska periodicity na služby pravidelné a nepravidelné dopravy. (11)

8. 1. 1. Služby železniční dopravy Pohledska

Tyto služby představují přepravu účastníků železničními osobními vozy, proto je velmi důležitým aspektem hustota, stav a kvalita železničních tratí. (11) Pohledsko protíná železniční trať č. 250 Havlíčkův Brod – Brno. Železniční zastávka s nádražím (po nedávné rekonstrukci) a dvěma nástupišti s podchody se nachází na jižním okraji obce. Z hlediska jízdních řádů je zabezpečeno spojení v obou směrech, tzn. směr Havlíčkův Brod i směr Žďár nad Sázavou (Brno) téměř každou hodinu. Jedná se tedy o pravidelnou přepravu osobními vlaky.

Oblast je dobře dostupná po železniční trati, s tím, že v blízkém Havlíčkově Brodě, který je významným železničním uzlem (má dobré železniční spojení s dalšími místy v České republice i zahraničí), případně v Příbyslavi či Žďáře nad Sázavou, se musí přestoupit na osobní vlak, neboť rychlíky a expresní vlaky v obci nestaví. Železniční přepravu zde, jako i ve většině míst České republiky, zabezpečuje podnik České dráhy, a. s.

8. 1. 2. Služby silniční dopravy Pohledska

I zde se jedná o přepravu účastníků cestovního ruchu, ale silničními dopravními prostředky po pozemních komunikacích. Silniční doprava se v cestovním ruchu uskutečňuje ve dvou základních formách, a to autobusovou dopravou a individuální dopravou osobními automobily. (11) Pohledsko je dostupné po dvou silnicích I. třídy. Silnice č. 1/19, která vede

z Havlíčkova Brodu do Přibyslavi a dále na Žďár nad Sázavou a silnice č. 1/34 spojující opět město Havlíčkův Brod a Českou Bělou (Pardubice). Oblast rovněž protíná několik silnic místního významu.

Pravidelnou autobusovou dopravu zde zajišťují podnik Conex, a. s. Východní Čechy. Autobusové spojení není tak časté jako vlakové, avšak dostatečné díky vhodným jízdním řádům. Linky Havlíčkův Brod – Přibyslav a Česká Běla – Havlíčkův Brod staví v Pohledu ve dvou ranních intervalech, v poledne a třech odpoledních intervalech. Chybí zde večerní spoje a nevýhodou je také omezení některých spojů v době školních prázdnin.

8. 2. Ubytovací služby

Poskytování ubytovacích služeb je rovněž předpokladem rozvoje cestovního ruchu, především dlouhodobého. Pro rozvoj těchto služeb je opět nutná existence určité infrastruktury, především ubytovacích zařízení. Tato zařízení členíme z několika hledisek. Například podle druhu dělíme ubytovací zařízení na tradiční, kam řadíme hotely, penziony, motely, ubytovací hostince (stále významnější jsou i botely, horstely, byrohotely, residence). Ubytovací zařízení typu chat, bungalovů, rotelů, kempů apod. nazýváme doplňková a mezi ostatní ubytovací zařízení řadíme například studentské koleje v době letních prázdnin apod.

Doporučení upravující základní ukazatele pro kategorizaci hostinských a ubytovacích zařízení z roku 1994 dělí ubytovací zařízení na hromadná ubytovací zařízení (hotely a obdobná zařízení a jiná hromadná ubytovací zařízení) a individuální ubytování (v bytě, ve vlastním objektu účastníka nebo u příbuzných, známých nebo u přátel).

U těchto služeb je velmi důležitý jejich standard, který je ovlivněn celou řadou ukazatelů (charakterem zařízení, technickým vybavením a provozními předpoklady, charakterem klientely, sezónními vlivy či úrovní využití lůžkové kapacity). (11)

V Pohledu není žádné ubytovací zařízení, v úvahu tedy přichází pouze již zmíněné ubytování v soukromí u známých, příbuzných či přátel.

8. 3. Stravovací služby

Stravovací služby umožňují uspokojovat základní potřeby výživy účastníků cestovního ruchu. Jsou poskytovány během přepravy a během pobytu účastníků v místě čerpání služeb cestovního ruchu. Během pobytu účastníků jsou poskytovány hostinskými zařízeními. Tato zařízení plní různé funkce. Funkci převážně stravovací mají například restaurace, motoresty apod. Hlavní funkcí kaváren, vináren či barů je společensko-zábavní

funkce a funkci doplňkového stravování představuje například bistro či bufet. Stravovací služby bývají často doplněny o různé hudební projekce či kulturní programy. (11)

8. 3. 1. Stravovací služby Pohledska

V Pohledu se nachází hostinec, který je zaměřen na prodej piva. Ještě do března tohoto roku (2008) zde fungoval hostinec U Pařilů, ten byl zrušen z důvodu finanční tísně. Starší hostinec Pod Klenbou se nachází v severní části návsi. Hostinec nabízí typický sortiment nápojů, několik druhů jídel a další pochutiny. Má otevřeno každý den kromě neděle, a to od 14:00 do 22:00 hod, přes léto má v tuto dobu otevřeno i v neděli. Hostinec slouží také, jako místo setkávání obyvatel, například každý čtvrtek se zde hrají šachy. O kulturních programech ani oficiálních hudebních projekcích zde sice nemůže být řeč, ale hostinec nabízí typickou venkovskou atmosféru často doplněnou hrou na harmoniku.

8. 4. Služby účastníků venkovského cestovního ruchu

Službami venkovského cestovního ruchu rozumíme činnosti nemateriálního charakteru, jejichž výsledkem je individuální (součást cíle účasti) nebo společenský efekt (podmiňuje nebo umožňuje dosažení individuálního efektu). Účast na venkovském cestovním ruchu umožňuje zájemcům naplňovat volný čas na venkově různými rekreačními, turistickými a dalšími aktivitami s možností ubytování v rodinách, ve venkovských staveních nebo jiných ubytovacích zařízeních, která jsou v tomto prostředí. Typickým prvkem poskytování těchto služeb je i bližší vztah mezi poskytovatelem a hostem, kdy se hosté stávají po dobu dovolené „členy rodiny“ poskytovatele služeb venkovského cestovního ruchu, především při agroturistice.

Agroturistika, jako jedna z možností realizace venkovského cestovního ruchu, představuje spojení specifické činnosti agropodnikatelů a zemědělských podniků s uspokojováním rekreačních a dalších potřeb účastníků cestovního ruchu. Významnou podmínkou je poskytování přiměřeného standardu služeb.

Z hlediska ubytovacích zařízení je pro tyto služby typická menší ubytovací kapacita (do 10 lůžek). Stravovací služby jsou většinou poskytovány provozovatelem zařízení (někdy je účastníkovi dána k dispozici kuchyně). Nejen služby ubytovací a stravovací, ale i služby doplňkové jsou významným prvkem těchto služeb, jedná se o různé doprovodné programy.

Doplňkové služby mají zpříjemnit a zatraktivnit pobyt na venkově a pomoci k dosažení očekávaných cílů. Součástí těchto služeb jsou často i aktivity místního

obyvatelstva, spolků, svazů a sdružení. Velmi důležitá je jejich spolupráce. Tyto služby tvoří jednak služby poskytované nejen účastníkům cestovního ruchu, ale i návštěvníkům či místním obyvatelům (propagační a informační služby, obchodní služby, zdravotnické služby apod.) a služby volného času (animace) určené především účastníkům venkovského cestovního ruchu. Důležité je uvědomit si, že nároky účastníků cestovního ruchu na takovéto služby jsou různorodé. Převažuje zájem o pohybové a sportovní činnosti spojené se sezónou a možnostmi dané oblasti. Vhodné je i seznámení účastníků venkovského cestovního ruchu s možnostmi výletů do okolí tzn. představení různých přírodních, kulturních či historických atraktivit, které se nacházejí v dané oblasti či jejím blízkém okolí. (11)

8. 4. 1. Služby venkovského cestovního ruchu Pohledska

Pohledsko z hlediska cestovního ruchu zatím začíná mobilizovat své síly. Přestože je tato oblast vhodná pro jeho rozvoj, konkrétně venkovského cestovního ruchu, zatím nedochází k jeho významnější podpoře. Chybí zde potřebná ubytovací zařízení a i z hlediska stravovacích by bylo nutno provést několik změn. Přesto jsou patrné první kroky pro přilákání turistů do dané oblasti, například instalace turistických map na návsi a u nádraží. Pohledskem vedou dvě turistické trasy (žlutá a červená). Významnější je červená, nazývaná Cestou Karla Havlíčka Borovského, vedoucí z Havlíčkova Brodu přes Havlíčkovu Borovou dále na východ. Tuto trasu v daném úseku kopíruje i Posázavská cyklotrasa, která vede z obce Davle na soutoku řek Sázavy a Vltavy a končí za Novým Městem na Moravě.

Z hlediska pohybových a sportovních činností může daná oblast nabídnout velmi působivou okolní krajinu jak pro pěší turistiku, tak pro cykloturistiku. Možností je i jízda na loďkách na Sázavě a případně koupání v teplejším období. Zimní měsíce bývají většinou příznivé z hlediska sněhové pokrývky, proto je tato oblast velmi vhodná pro běžecké lyžování. V blízkosti obce bývá upravována běžecká trať vedoucí z Havlíčkova Brodu do Přibyslavi. Několik běžeckých okruhů vytváří i samotní obyvatelé obce. Z hlediska sjezdového lyžování je v blízkosti sjezdovka Vysoká zhruba 10 km od Pohledu, která ovšem není tak náročná a proto nemusí vyhovovat lepším lyžařům. Vzdálenější je pak lyžařské středisko Nové město na Moravě, které je velmi oblíbené a vyhledávané. Zimní aktivity obyvatelé také uspokojují na svahu kopce Dušák nebo využívají reliéfu parku, kde jsou vyhovující kopečky pro sáňkování či je možnost využít tamní rybník pro bruslení. V obci a její blízkosti je několik rybníků, které v zimních měsících obyvatelé upravují a hojně využívají pro bruslení. Pohled nabízí i sportovní vyžití na několika hřištích a na obecním

úřadě je možnost vypůjčit si sportovní potřeby, a to bezplatně (například míče na fotbal, volejbal, volejbalová síť apod.).

Důležitým prvkem jsou i různé folklórní projevy. Bohužel stále takových tradic ubývá, přestože jsou tak cenným prvkem pro rozvoj cestovního ruchu. Dodneška se však dodržuje klasicky Velikonoční pomlázka, vítání občánků, dětský den, pouť, pout'ová zábava na letním zámeckém parketu, výstava květin, 5. prosince obchází Čert a Mikuláš, Vánoční rozsvěcení stromku, putování za Betlémskou hvězdou atd. Navíc se zde často konají divadelní představení loutkového divadla Mrak a místního divadelního souboru, především se jedná o představení pro děti.

Přestože se v obci nachází několik významných historických památek, jejich stav neumožňuje využití pro cestovní ruch. V okolí je ale hned několik takovýchto míst, například historické centrum města Havlíčkův Brod, Přibyslav, hrad Lipnice apod. Z hlediska přírodních atraktivit jsou v okolí velmi pěkné lesy, které v letních měsících lákají ke sběru lesních plodů, dále malebné meandry potoků, blízká jeskyně, skály apod.

Propagační a informační služby – Pohled má své webové stránky, které slouží jednak pro obyvatele obce a také popisují oblast a informují o různých událostech. Na těchto stránkách jsou také odkazy na podnikatelské subjekty a spolky, které se v Pohledu vyskytují. Webové stránky obce podávají celkem podrobný přehled o historii a dění v obci.

Stravovací, společenské a zábavní služby pohostinských zařízení – jak je již výše zmíněno v obci se nachází jeden hostinec, který realizuje různé společensko-zábavní aktivity. Tyto činnosti jsou především zaměřeny na obyvatele obce.

Obchodní služby – v Pohledu se nachází samoobsluha Hladík, jedná se o rodinnou firmu obyvatel obce provozovanou jako součást řetězce Flop. Její sortiment je převážně potravinářské se základním sortimentem drogistického zboží. Prodejna má otevřeno každý den kromě neděle, a to od 7:00 do 15:30 hod, v úterý pouze do 12:00 hod a v sobotu do 11:00 hod. Kromě části s potravinami se zde nachází prodej stavebnin Hladík.

8. 5. Společensko-kulturní služby

Tyto služby jsou poskytovány kulturními, společensko-zábavními a osvětovými zařízeními. (11) V Pohledu se takováto zařízení nevyskytují, ale tyto služby mohou uspokojit blízká města Havlíčkův Brod nebo Přibyslav. Zde se nachází několik klubů, muzea, galerie a konají se zde i různorodé kulturní akce.

8. 6. Sportovně- rekreační služby

Z hlediska účasti na cestovním ruchu jsou tyto služby jedny z nejvýznamnějších. Umožňují účastníkům aktivní využití přírodních a uměle vytvořených předpokladů pro rozvoj sportu, rekreace, turistiky apod. Budování zařízení pro poskytování sportovně-rekreačních služeb ovlivňuje charakter přírodních podmínek a jejich kvalita. (11)

Jak bylo zmíněno výše, v Pohledu se nachází několik takovýchto míst, které slouží právě pro tyto aktivity.

8. 7. Animační služby

Tyto služby zpříjemňují účast na cestovním ruchu, umožňují naplnit očekávání a cíle účasti na cestovním ruchu. Poskytují se nejenom účastníkům cestovního ruchu, ale i místnímu obyvatelstvu. Jedná se o služby volného času, které naplňují několik funkcí, především funkci rehabilitační, duševní hygieny a rozvoje osobnosti. Animace by měla stimulovat tělo a mysl účastí na společných akcích. Takovéto aktivity pocházejí od lidí (animátorů), kdy se jedná o personální animaci a sekundární animace je animace tiskem. Animace využívá, podněcuje prakticky všechny smysly účastníků cestovního ruchu. (11)

Tyto služby jsou zabezpečovány poskytovateli služeb cestovního ruchu, kteří v oblasti Pohledsko nepodnikají, takže se o poskytování animačních služeb nedá prakticky hovořit. Avšak jak již bylo několikrát zmíněno, oblast poskytuje množství aktivit, které však nejsou oficiálně nabízeny pod pojmem animační služby.

8. 8. Komunální služby

Jedná se o různorodé služby přispívající k úspěšné realizaci cestovního ruchu, tedy osobní a věcné služby související s péčí o účastníky cestovního ruchu, ale i tzv. veřejně prospěšné služby zaměřené na ochranu a zvelebení přírodního prostředí. (11)

Opráveřenské služby nabízí autoopravna nacházející se v jižní části obce, dále v Pohledu nalezneme dámské a pánské kadeřnictví, které má otevřeno denně. Zdravotnické služby nabízí zdravotní středisko, kam dvakrát týdně dojíždí lékařka pro děti a dorost a dvakrát týdně lékař pro dospělé.

8. 9. Shrnutí

Nabídka základních služeb cestovního ruchu oblasti Pohledsko je do značné míry rozporuplná. Z jedné strany je tato oblast velmi dobře dostupná, a to jak v rámci železniční, tak i silniční sítě. I frekvence spojů je, podle mého názoru, adekvátní k významu obce. Problém vidím pouze v nízké kvalitě povrchu některých silnic, ale s tím se dnes setkáváme prakticky všude. Na druhé straně, přestože se do oblasti můžete relativně snadno dostat, narazíme na problém, kde se stravovat a případně, kde se ubytovat. Z důvodu absence ubytovacích zařízení je jedinou alternativou ubytování u příbuzných či známých. Stravovací služby zde můžete alespoň částečně uspokojit, a to v hostinci Pod Klenbou. Jedná se o zařízení dostačující spíše místním potřebám, než o stravovací zařízení vyhovující pro rozvoj cestovního ruchu. Nedostatky vidím, jak v omezené nabídce jídel (především pouze typické hospodské pochutiny, jako například utopenci, bramboráky), zároveň v malé kapacitě stravovacích prostor a omezené otevírací době.

Z hlediska nabídky doplňkových služeb, nabízí Pohledsko hned několik alternativ pro společensko-kulturní a sportovně-rekreační vyžití. Tradici a popularitu mají i u vzdálenějších návštěvníků některé společenské a kulturní akce, které by byly zajisté vítaným doplňkem pro venkovskou turistiku.

Poskytování služeb venkovského cestovního ruchu s sebou ovšem nese určitá specifika, a to z hlediska jak ubytovacích a stravovacích služeb, tak i doplňkových. Ubytovací a stravovací služby se především odvíjejí od typického ubytovacího zařízení, především hospodářské usedlosti, zemědělské statky, farmy apod. Takováto zařízení se v této oblasti zatím nevyskytují. I z hlediska doplňkových služeb venkovského cestovního ruchu zaznamenává tato oblast prozatím jen málo aktivit. Přestože si myslím, že Pohledsko má potenciál pro rozvoj této turistiky, nedochází k větším postupům v jejím rozvoji. Zřejmé odůvodnění této situace spočívá v prvořadém úkolu zbavit obec dluhů, a to prostřednictvím prodeje zámku, zámeckého parku a dalších pozemků.

Podle mého názoru je velkou chybou odklon od tradic. Sice se v Pohledu vytvářejí nové (např. Putování za Betlémskou hvězdou), ale mnoho jich během posledních deseti let vymizelo (např. masopustní průvod). Takovéto prvky místního folkloru a tradic jsou stále více cenné z hlediska atraktivity oblasti. Podobný význam zaujímají i řemeslníci v obci, kteří například i prodávají své výrobky (umělecký truhlář a kovář, krajkářky apod.).

V cestovním ruchu rozlišujeme ještě celou řadu služeb jako například lázeňské, kongresové, směnářské apod. Tyto služby zde nejsou nabízeny. Buď zde pro jejich rozvoj nejsou vhodné podmínky, nebo jsou podmíněny rozvojem cestovního ruchu jako celku.

9. Dotazníkové šetření

Prakticky ve všech činnostech je jedním z nejdůležitějších prvků právě ten lidský. Především v oblasti cestovního ruchu je člověk nezastupitelný. Nejedná se pouze o poskytovatele služeb, ale i o rezidenty daných oblastí. Těch se problematika rozvoje cestovního ruchu týká více, než se na první pohled může zdát. Důležitý je vztah rezidentů k dané problematice, k návštěvníkům a turistům, neboť právě rezidenti s kladným vztahem k rozvoji cestovního ruchu a především k oblasti jako takové, jsou nezastupitelným prostředkem nepřímé reklamy a zvyšování atraktivnosti oblasti. Z druhé strany je nutné zvažovat i vliv rozvoje cestovního ruchu na jejich život. Právě z výše zmíněných důvodů bylo provedeno pro účely této bakalářské práce dotazníkové šetření, a to v červenci roku 2007. Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit postoj rezidentů k rozvoji cestovního ruchu oblasti Pohledska.

9. 1. Charakteristika respondentů

Z celkových 50 dotazovaných tvořily 60 % ženy, z hlediska věkové skladby převažovali rezidenti ve věku 55-70 let (38 %) a ve věku 26-40 let (30 %). Většina dotazovaných byla zaměstnána mimo obec (40 %), 32 % dotazovaných tvořili důchodci a 10 % studenti. 44 % dotazovaných žije v obci po celou dobu svého života a 36 % zde žije jeho převážnou část.

9. 2. Výsledky dotazování

Z dotazování vyplynulo, že většina respondentů je s chodem obce Pohled spokojena (62 % spokojeno, 24% spíše nespokojeno). 74 % dotázaných považuje cestovní ruchu za jednu z možností rozvoje obce a celých 82 % dotázaných by mělo zájem o jeho rozvoj v této oblasti, přičemž jejich ochota se aktivně účastnit na tomto rozvoji již není tak jednotná. Pouhých 26 % by se chtělo aktivně podílet na rozvoji cestovního ruchu Pohledska, 38 % respondentů by se zapojilo do rozvoje v omezené míře a zbylých 36 % dotázaných nemá vůbec zájem o zapojení se do rozvoje. Přes převážně kladně hodnocený postoj k rozvoji cestovního ruchu dotázaní zároveň přiznali, že návštěvnost obce je spíše nízká. S návštěvníky (turisty) se zde obyvatelé setkávají převážně v rámci konání kulturních či společenských akcí.

Od rozvoje cestovního ruchu respondenti nejčastěji očekávají oživení obce (viz. graf č. 4), z opačného hlediska vidí dotázaní největší nebezpečí rozvoje cestovního ruchu v narušení přírody, dále v narušení poklidu a hodnot v obci (viz. graf č. 5). Z hlediska

dostatečnosti předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu této oblasti byly názory respondentů přibližně vyrovnané, přesto mírně převažuje názor, že oblast tyto předpoklady má. Nedostatky pro tento rozvoj vidí dotazovaní především v chybějících ubytovacích a stravovacích zařízeních, oproti tomu v dopravní dostupnosti nevidí problém žádný dotázaný (graf č. 6). Z dotazování rovněž vyplynulo, že úroveň těchto zařízení je mezi respondenty vnímána převážně jako nedostačující, charakter a kvalita přírody naopak jako dobré a jako průměrnou dotazovaní vnímají čistotu vod.

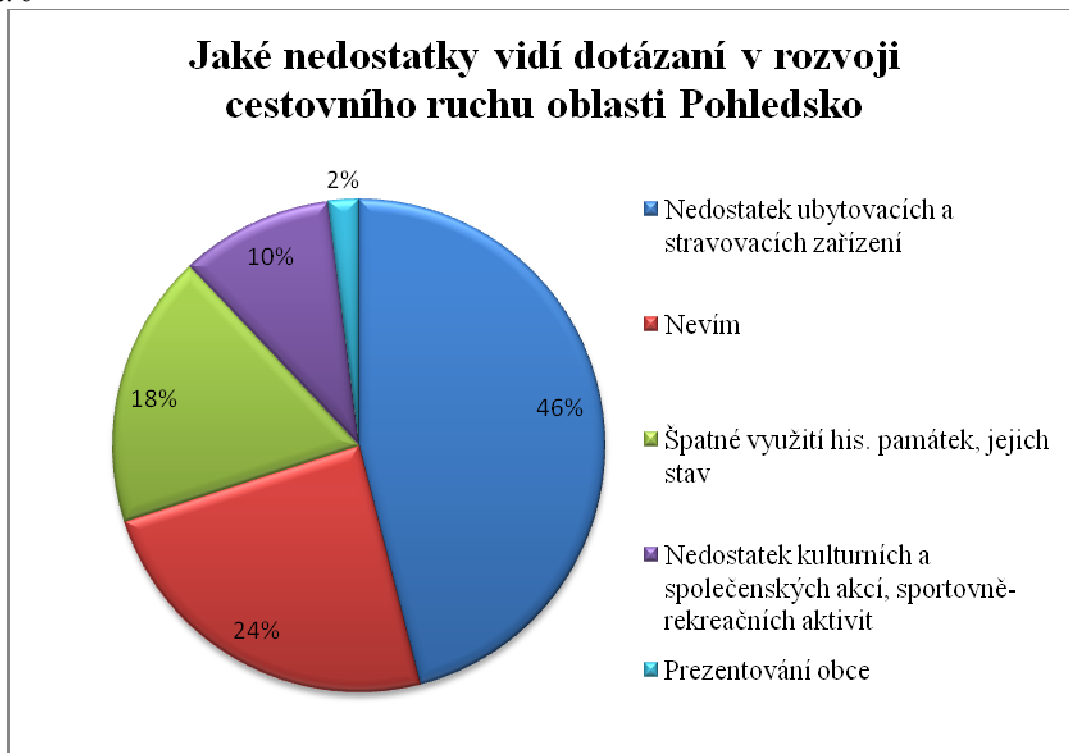
Graf č. 4

Graf č. 5

Graf č. 6

9. 3. Shrnutí

Výsledky tohoto dotazníkového šetření přinesly uspokojivé zjištění, že vztah respondentů s případným rozvojem cestovního ruchu je převážně kladný. Přesto je nutné zmínit, že zhruba 24 % dotázaných se k této problematice nechtělo vyjadřovat, především z důvodu nezájmu o toto téma. Sami respondenti si uvědomují nedostatky (např. chybějící ubytovací zařízení), ale i přednosti této oblasti. Přes již kladný vztah k rozvoji cestovního ruchu výsledky poukázaly na nízkou ochotu respondentů zapojit se aktivně do případného rozvoje. Většina respondentů shledává Pohledsko jako oblast s dostatečným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu, od kterého nejčastěji očekávají oživení obce. Naopak se obávají narušení přírody či poklidu obce z důvodu rozvoje cestovního ruchu.

10. Možnosti rozvoje venkovského cestovního ruchu v oblasti Pohledsko

Možností pro rozvoj venkovského cestovního ruchu je bezpochyby hned několik, ty ale zpravidla navazují na základní služby, a to převážně na ubytovací. Na Pohledsku však chybí tento základní pilíř pro rozvoj, ubytovací zařízení (hospodářská usedlost, farma apod.), od kterého se další služby venkovského cestovního ruchu odvíjejí.

V této oblasti se nachází hned několik opuštěných hospodářských usedlostí. Jako například na Duškově kopci, který tvoří jižní hranici obce. Sídlo patřilo dlouhá léta rodině Dušků. Dušek byl nejbohatším sedlákem ze vsi. Po válce (r. 1952) byla rodina Duškova vystěhována a majetek začal využívat státní statek. Domovní část byla obydlena různými nájemníky. V šedesátých letech došlo k požáru, dobytek byl přestěhován do kravína v Pohledu. V roce 1989 státní statek budovy definitivně opustil. Podobný osud měli i obytné budovy, které nájemníci opustili krátce po požáru a stavba postupně chátrala až do dnešní doby. V posledních třech letech sloužilo zpustlé místo mládeži k bojovým hrám. (19)

Osud těchto budov a zároveň možnost rozvoje venkovského cestovního ruchu přešly na začátku tohoto roku do rukou rodiny Losenických, která odkoupila od obce tyto budovy s přílehlými pozemky se záměrem rekonstrukce staveb a revitalizace pozemků pro chov koní. Pan Losenický se narodil ve mlýně v Mrači u Benešova. Část života strávil s rodinou na Šumavě, ale nakonec se vrátil opět na mlýn do Mrače. Vlivem výstavby satelitních městeček se postupně vytrácel poklid tohoto místa, zároveň rozsáhlé budovy mlýna začaly být pro rodinu Losenických zbytečně veliké, a proto se rozhodli mlýn prodat.

Pan Losenický uvažoval nejprve o koupi nové usedlosti na Šumavě, ale protože příbuzní žijí na Vysočině, nakonec hledali nové útočiště právě zde. Díky shodě náhod došlo nakonec na již zmíněné budovy hospodářské usedlosti na Duškově kopci. Po první návštěvě sice neměla rodina nejmenší zájem investovat do polorozpadlých budov, ale nakonec je kouzlo místa přesvědčilo pro koupi.

Jedná se o obytné stavení, sýpku, chlév, pozemky (cca 10 ha) a rybník. Stavby byly ve velmi špatném stavu, chlév musel být z části zbourán, ale druhá část bude opravena a bude sloužit jako sklad. Po rekonstrukci střechy sýpky bude pro ustájení koní sloužit právě tato budova. Domovní stavení bylo rovněž zbouráno a na původních sklepech by měl do července tohoto roku vzniknout nový domek. Nejen budovy, ale i pozemky potřebují rekultivovat. Tráva je nekvalitní a výnos malý, bude nutné celé pozemky zorat a znovu osít. I rybník bude potřebovat upravit společně s opravou hráze. Pro začátek má pan Losenický dva koně, ale již

nyňí nabízí ustájení pro koně jiných majitelů. (19) Rodina Losenických zatím neuvažuje o využití farmy pro venkovskou turistiku. Jejich snahy se zatím upírají pouze k rekonstrukci budov a obnově pozemků. Na uvažování o možnosti podnikání v cestovním ruchu zatím nemají čas.

Obr. 17: hospodářská usedlost na Duškově kopci

10. 1. Možnosti zapojení farmy pana Losenického do venkovského cestovního ruchu

Přestože pan Losenický zatím nepodniká kroky za účelem podnikání ve venkovském cestovním ruchu, není do budoucnosti tento směr neuskutečnitelný. Obytné budovy po rekonstrukci budou nabízet hned několik pokojů, které by z části mohly sloužit jako ubytovací kapacity, možností je i přístavění další budovy.

Ubytování na rodinné farmě s chovem koní není dnes ojedinělou záležitostí, ale je to základna, která na Pohledsku chyběla, a na kterou se dá dále navazovat. Přičemž právě tyto doplňkové služby jsou rozhodující pro případné turisty. Hipoturistika je stále více populární mezi turisty, tedy zaměření farmy na chov koní je v souladu s trendy agroturistiky a zároveň vytváří další množství aktivit, které s chovem koní souvisejí.

10. 1. 1. Návrhy aktivit venkovského cestovního ruchu na farmě pana Losenického

Nádherná okolní příroda přímo vybízí k projížďkám na koni. Možností je vypůjčení si koně přímo na farmě, a to buď po absolvování výcviku jízdy na koni, s průvodcem či zcela samostatně. Problémem by neměl být ani příjezd na farmu s vlastním koněm, případně i s domácími zvířaty (pes, kočka apod.). Nejenom projížďky, ale i práce u koní a další činnosti mohou tvořit zajímavou nabídku služeb této farmy.

Přestože koně a aktivity s nimi spojené by měli tvořit hlavní aktivity nabízené na farmě pana Losenického, je zde celá řada dalších možností pro využití volného času. Již zmiňovaná půvabná posázavská krajina nabízí také několik turistických stezek, které jsou dobře značeny a lze po nich navštívit blízka i vzdálenější zajímavá místa, např. město Havlíčkův Brod, město Přibyslav, poutní místo sv. Anna, zřícenina hradu Ronovec. I pro cykloturistiku je tato oblast jako stvořená, v blízkosti vede značená cyklistická trasa, ale i po neznačených cestách je možné zažít příjemnou projížďku.

Na pozemku patřícím farmě se nachází rybník a tento pozemek hraničí s řekou Sázavou. Po vybudování vhodného přístupu k vodě, lze tyto vodní plochy využívat ke koupání a vodním sportům v létě, k bruslení v zimním období či k rybolovu v průběhu sezóny. Okolní lesy jsou ideálním místem pro odpočinek například při houbaření či sběru dalších lesních plodů. Především zde nalezneme maliniště.

Venkovská turistika je vyhledávaná zejména rodinami s dětmi. Bylo by tedy vhodné vytvořit speciální programy právě pro děti. Tyto programy se mohou samozřejmě vztahovat k chovu koní, ale mohou být doplněny poznáváním přírody jako takové a možnostmi její ochrany.

Vhodné by bylo zapojit do programu farmy i místní kulturní a společenské akce, jakož i tradice, zvyky, řemesla a místní kuchyni. Například Vánoční pobyty spojené s akcemi konanými v obci (viz. dříve), zapojení místních spolků, například spolupráce se Sborem dobrovolných hasičů Pohled, který v obci pracuje s dětmi, při vytváření speciálních produktů. Další možnosti speciálních produktů zaměřených na určitý segment mohou být rekondiční akce, školy v přírodě, případně i určitá forma kongresové turistiky. Významná by byla i tvorba produktů spojených s místním historickým, kulturním a přírodním zázemím. Takovéto produkty by měly těžit právě ze specifík dané oblasti a prezentovat je jako jedinečné, samozřejmě v souladu s hlavními idejemi udržitelného rozvoje venkovských oblastí.

10. 2. Návrh služby venkovského cestovního ruchu na farmě pana Losenického „Pohled z koňského sedla“

Vyjíždky na koních jsou přední aktivitou na koňských farmách po celé České republice, samozřejmě jako i jinde. Například na koňské farmě BABE v severních Čechách. Vyjíždky na koních do okolí a výuka jízdy tvoří hlavní nabídku aktivit této farmy, která toho nabízí mnohem více, samozřejmě včetně ubytování a stravování na farmě. Farma pana Losenického na Duškově kopci nad obcí Pohled bohužel ubytování a stravování zatím nenabízí, ale jednodenní výlety na koních po okolí jsou ideálním začátkem zapojení se do venkovského cestovního ruchu.

10. 2. 1. Popis produktu

Tento produkt je vhodný jak pro začátečníky, kterým může nabídnout výuku jízdy na koni, jízdu na koni s průvodcem, tak i pro pokročilé a zkušené jezdce, kteří již mohou poznávat okolí zcela individuálně. Samozřejmě je možné do této aktivity zapojit i děti, a to od šesti let věku. Jediným limitem pro dospělé je maximální hmotnost 120 kg.

Všechny nabízené služby spojené s tímto produktem je nutné dopředu objednat. Základní nabídku tvoří jízda na koni, návštěvníkům bude nabídnuto několik tras, které zahrnují zajímavosti v okolí obce (například trasa „Pohled z koňského sedla“). S tím je spojená možnost průvodce, samozřejmě rovněž na koni. Tím bude zkušený jezdec, který bude samozřejmě znát nejenom problematiku koní, ale rovněž Pohled, jeho okolí a různé zajímavosti s nimi spojené. Tímto průvodcem by mohl být sám pan Losenický, nebo například jeho dcera. Pokud si návštěvník bude chtít nejprve osvojit základní prvky jízdy na koni, může tato farma nabídnout tříhodinový výcvikový, a to buď v jeden den, nebo v libovolných intervalech.

Farma může nabídnout nejen samotné vyjíždky, ale také ustájení koní návštěvníků, případně si sami návštěvníci mohou vyzkoušet péči o koně. Majitel či člen jeho rodiny návštěvníkům vysvětlí co je potřeba pro koně během celého dne udělat (krmení, kydání, hřebelcování a další činnosti spojené s přípravou koně k vyjíždce; což si návštěvníci budou moci sami vyzkoušet), jak se ke koni chovat (povely, co nikdy nedělat) apod.

Všichni návštěvníci dostanou kontakt na majitele (pokud nepojede s nimi jako doprovod) a základní informace o „krizových“ situacích, které během cesty mohou nastat. Produkt bude nabízen na webových stránkách obce Pohled, na budoucí webové stránce farmy

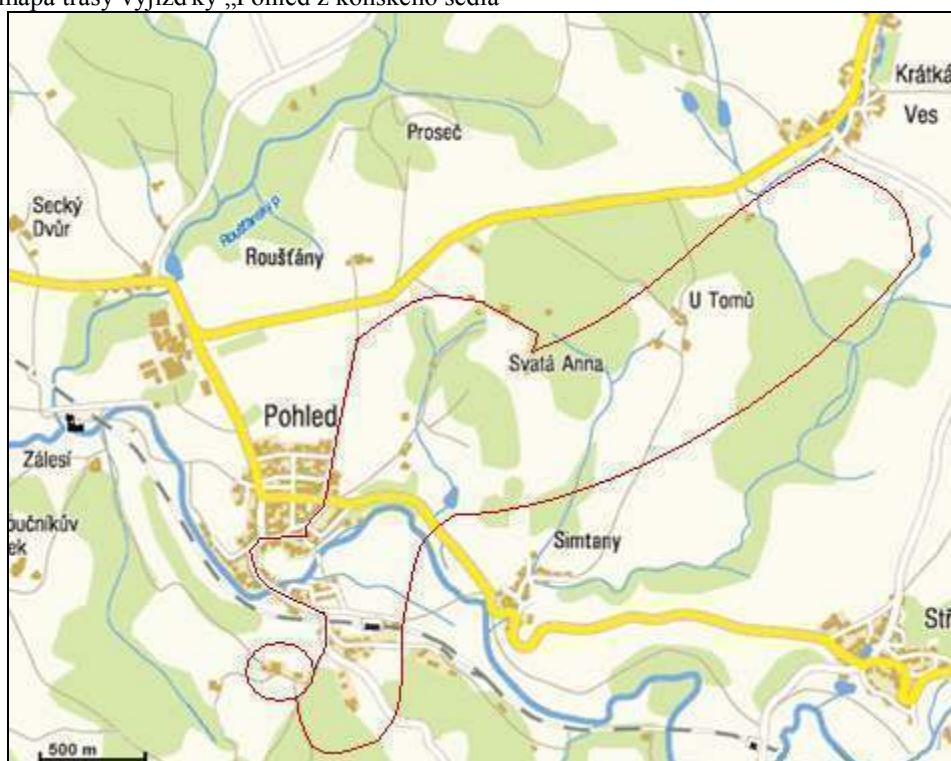
Duškův kopec, prostřednictvím inzerátů v tisku, plakátů, které budou vyvěšeny v Havlíčkově Brodě, České Bělé, Příbyslavi apod.

10. 2. 2. Popis trasy „Pohled z koňského sedla“

Vyjíždka na koních po trase „Pohled z koňského sedla“ vede (obr. č. 23) od farmy pana Losenického z Duškova kopce do obce Pohled, kde se bude projíždět zámeckým parkem kolem zámku, kostela a probožství, dále na sever lipovou alejí až k poutnímu místu sv. Anna. Odtud se bude pokračovat po lesní cestě směrem na Krátkou Ves, kde je možné se po předešlé dohodě občerstvit v nově otevřeném hostinci. Po občerstvení se bude pokračovat zpět přes louky a částečně lesem kolem rybníků až k řece Sázavě. Přes její brod trasa dále vede, polní cestou vzhůru na Duškův kopec a po lesní cestě zpět na farmu. Předpokládaný čas celé vyjíždky je zhruba 2,5 hodiny (s občerstvením 3,5 hodiny).

Tato trasa bude doporučována s průvodcem, který bude v průběhu jízdy informovat o základních údajích ohledně památek, které se nacházejí na trase, o zdejší přírodě, zajímavostech, případně i legendách (např. Kačenčín dub). Výklad bude probíhat zábavnou formou doplněnou o reálné ukázky (např. zastávka u již zmiňovaného Kačenčina dubu, během jízdy se zaručeně setkáme s živočichy apod.).

Obr. č. 18: mapa trasy vyjíždky „Pohled z koňského sedla“

Zdroj: www.mapy.atlas.cz

10. 2. 3. Cenový přehled

Ceny tohoto produktu budou vytvořeny podle konkurence, a to z důvodu, že pro pana Losenického nejsou hlavní příjmy z cestovního ruchu. Potřebné tržby a ceny tohoto produktu nemusí pokrýt náklady např. na ustájení koní apod. Veškeré zisky budou tedy čistě vedlejším příjmem farmy.

Vyjíždka na koni do přírody	200 Kč/hod/osobu
Výuka jízdy na koni	250 Kč/hod/osobu
Tříhodinový výukový kurz	600 Kč/osobu
Průvodce	100 Kč/hod
Vratná kauce (vyjíždky do přírody bez průvodce)	1000 Kč/osobu
Trasa „Pohled z koňského sedla“ s průvodcem	450 Kč/osobu

Slevy:

Rodinná (2 dospělí, min. 1 dítě ve věku 6-15 let)	20%/osobu
Studentská	15%/osobu
Pro důchodce, držitele karty ZTP	15%/osobu
Skupinová pro 5 a více osob	10%/osobu

10. 3. Shrnutí

Díky již zmíněným potenciálům cestovního ruchu lze vyvodit, že Pohledsko nabízí hned několik možností rozvoje, které ovšem naráží na rovněž již zmiňovanou absenci ubytovacích zařízení. Ta neumožňuje rozvoj především dlouhodobého cestovního ruchu. Vznik ubytovacích kapacit pro tuto oblast představuje v současné době rekonstruovaná farma na Duškově kopci. Otevření této farmy zaměřené na chov koní přináší do oblasti celou řadu možností pro rozvoj venkovského cestovního ruchu. Především agroturistika vytváří mnoho služeb, které by mohly být nabízeny právě na této farmě. Od ubytování na farmě a stravování složené domácími produkty po jízdu na koni, turistiku či cykloturistiku, umožňuje ubytovací zařízení další možnosti tvorby speciálních produktů. Ty mohou být odvozeny od současných trendů cestovního ruchu, jako například trend zdravého životního stylu, zvyšování životní úrovně a s tím spojený omezený volný čas. Produkt může být sestaven právě pro konkrétní segmenty návštěvníků, například pobyty spojené s poznáním venkovského života šetrného k přírodě, pobyty zaměřené na výuku jízdy na koni, relaxační pobyty apod.

Majitel farmy na Duškově kopci pan Losenický však nezamýšlí v současné době farmu využít pro podnikání v cestovním ruchu, prostřednictvím výstavby ubytovacích zařízení pro hosty. Přichází tedy v úvahu pouze jednodenní výlety, které by právě v souvislosti s touto farmou mohly být spojeny s vyjížděkami na koních. Tato služba je součástí nabídek mnoha farem v celé České republice. Jelikož pan Losenický nemá příjmy z cestovního ruchu jako své hlavní, mohla by být tato služba poskytována za cenu srovnatelnou či nižší, než je u konkurence. Vzhledem k nepopiratelným přednostem oblasti z hlediska přírodních, historických i kulturních krás ve spojení s přijatelnou cenou by tento produkt mohl být konkurence schopný na trhu a tedy přinést mnoho výhod jak pro samotnou farmu, tak i pro oblast jako takovou. S tím je ovšem opět spojena nutnost dbát na životní prostředí, životy residentů i zachování památek, tedy brát při tvorbě produktů v úvahu udržitelný cestovní ruch.

11. Závěr

Současná doba velmi přeje rozvoji cestovního ruchu. Nejenom zvýšení životní úrovně stále většího počtu populace, a tím zvýšená poptávka po zbytkových statcích, jako je cestovní ruch. Ten se stal trendem současnosti, je součástí života prakticky každého člověka. Vliv a objem cestovního ruchu bude neustále růst, bude na něj ovšem stále více působit tlak spotřebitelů, kteří budou mít specifické požadavky na trávení svého volného času.

Současným trendem především z hlediska venkovského cestovního ruchu je agroturistika a ekoturistika. Jejich oblibu podnítl společenský trend zdravého životního stylu, zájem o životní prostředí, návrat k přírodě, přírodním produktům apod.

Kraj Vysočina, v jehož severovýchodní části se nachází analyzovaná oblast Pohledsko nabízí bezpočet možností pro rozvoj cestovního ruchu, hlavně tedy venkovského, díky zachovalému a relativně čistému životnímu prostředí, množství historických památek a kulturních akcí. Přesto tento kraj patří ve srovnání s ostatními k méně navštěvovaným. Ubytovací kapacity nejsou využívány ani z poloviny, převažují jednodenní návštěvy a z různých výzkumů vyplývá, že nejvíce jsou zastoupeny návštěvy příbuzných a známých a služební cesty. Z těchto důvodů lze vyvozovat, že tomuto kraji chybí lepší prezentace a snad i komplexní produkt, který by všestranně uspokojil návštěvníky a přiměl je k delšímu pobytu v kraji.

Většina venkovských oblastí České republiky doplácí na všeobecný nedostatek pozornosti, nejenom z hlediska výše finančních prostředků z krajských rozpočtů, ale i z hlediska péče o historické a kulturní památky. Pravdou je, že prakticky v každé vesnici se nachází kostel, někdy hrad či zámek, nemluvě o přírodních památkách. Takový počet potřebných objektů je těžko ufinancovatelný. Ideální možností, jak do oblastí přivést finanční zdroje, je využít jejich potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Potenciál cestovního ruchu, který se v takovýchto oblastech vyskytuje, lze sice využít s minimem finančních prostředků, ale to pouze v případě, že daná oblast má již základní infrastrukturu. Nejedná se pouze o dobrou dopravní dostupnost či stravovací zařízení, ale i pro rozvoj dlouhodobého cestovního ruchu potřebné ubytovací zařízení. Vybudování takových zařízení vyžaduje samozřejmě určitý finanční obnos.

Předešlé charakteristiky vykreslují i oblast Pohledsko. Zde je ovšem protiklad potenciálu cestovního ruchu s jeho využitím mnohem znatelnější. Pohledsko se nachází v malebné posázavské krajině, je bohaté jak na historické památky, tak na kulturní akce většinou spojené s místními tradicemi. Tato oblast ovšem nenabízí žádné možnosti

hromadného ubytování. I možnosti stravování jsou v omezené míře. Před možnými návrhy změny tohoto stavu, tedy aktivního zapojení se oblasti do venkovského cestovního ruchu, je nutné zvážit dopady těchto změn na residenty i životní prostředí. Důležité je realizovat rozvoj prostřednictvím formy udržitelného cestovního ruchu.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že respondenti vnímají kladně možný rozvoj cestovního ruchu v dané oblasti, také od něj očekávají oživení obce. Zároveň se však obávají zničení hodnot v obci a okolí přírody. S tím tedy souvisí již zmiňovaný rozvoj prostřednictvím udržitelného cestovního ruchu.

Možnou nadějí do budoucna je v současnosti rekonstruovaná farma na Duškově kopci, jejíž nový majitel pan Losenický zde chová koně. Tato farma přináší do oblasti mnoho možností pro rozvoj cestovního ruchu. S přihlédnutím k současným trendům a potenciálu, který tato oblast nabízí, je volba provozování agroturistiky vhodnou možností rozvoje oblasti. Vzhledem k množství farem podobného typu, kterých je a stále vzniká mnoho ve venkovských oblastech České republiky, je nutné zakomponovat a celkově vytvořit produkty cestovního ruchu farmy na Duškově kopci na základě místních atraktivit, kultury, zvyklostí, tradic apod.

Cestovní ruch přináší do oblastí veliké možnosti a má bezpočet kladů, ty je však nutné rozumně využívat a nikdy nezapomínat na residenty, jejich životní prostor a životní prostředí jako celek. Pokud bude fungovat spolupráce mezi těmito subjekty a nedojde ke zneužívání zdrojů pro rozvoj cestovního ruchu, může oblast i poskytovatelé služeb z takového soužití jen profitovat.

12. Summary

The aim of my thesis was to suggest possibilities of development of idle the rural tourism potential for chosen area, Pohledsko. Through analysis primary and secondary tourism services offer I found out a significant tourism potential of this area, concretely in natural conditions, historical monuments and social-cultural actions. Deficits of this area, which can be supposed in similar areas, are a missing housing facilities and catering suitable for tourism development.

There are many possibilities of tourism development in Pohledsko. Important possibilities are connected with being renovated farm on the Duškův hill. For reason of current indifference by farm owner to trade in tourism, it is possible way of development the suggested service that involves horseback riding to countryside. This may be the first step in development of this area.

Tourism is suitable way for development areas like Czech country. It is necessary to have a starting capital for building basic infrastructure. The second important point in development is considerateness for environment and area dweller to ensure long prosperity of tourism service provider so of area.

13. Seznam použité literatury

13.1. Monografie

1. Čech, J. Malá encyklopedie cestovního ruchu. Praha, Idea servis, 1998
2. Čertík, M. a kol. Cestovní ruch: Vývoj, organizace a řízení. Praha: OFF, s. r. o. - BAR&MAN, 2000
3. David, P., Soukup, V. Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Velká cestovní kniha Česká republika. Praha: Nakladatelství Soukup & David, s. r. o., 2002/2003
4. Foret, M., Foretová, V. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Praha: Grada Publishing, spol. s r. o., 2001
5. Hesková, M. a kolektiv. Cestovní ruch. Praha: Fortuna, 2006
6. Hladná, J. Technika cestovního ruchu. Praha: Grada Publishing, 1997
7. Holeček, M., Mariot, P., Střída, M. Zeměpis cestovního ruchu. Praha: Nakladatelství české geografické společnosti, s. r.o., 2005
8. Kiráľová, A. Marketing destinace cestovního ruchu. Praha: Ekopress, s. r. o. 2003. s. 40-60
9. Kolektiv autorů. Havlíčkobrodsko: turisticko-vlastivědný průvodce obcemi a jejich okolím. Tišnov: Sursum, 1999
10. Kozel, R. Moderní marketingový výzkum. Praha: Grada Publishing, a. s. 2006. s. 150-175
11. Oriška, J. Technika služeb cestovního ruchu. Praha: Idea servis, 1999
12. Pásková, M., Zelenka, J. Výkladový slovník cestovního ruchu. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002
13. Pleva, F. Sázava milovaná. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s r. o., 2005
14. Ryglová, K. Cestovní ruch. Brno: Brno International Business school, 2005
15. Stříbrná, M. Venkovská turistika a agroturistika. Praha: Profí Press, s. r. o., 2005
16. Velký slovník naučný: Encyklopedie Diderot. Praha: Diderot, 1999
17. Venzühöferová, H. Vlastivědný sborník Havlíčkobrodsko č. 21: Josef Mánes v Pohledu, malířská činnost Mánesů pro rodinu Silva-Tarouca-Unwerth. Havlíčkův Brod: Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod a Moravský zemský archiv Brno – Státní okresní archiv Havlíčkův Brod, 2007

13.2. Články

18. Český normalizační institut. Česká technická norma ČSN EN 13809. Služby cestovního ruchu – Cestovní agentury a cestovní kanceláře (touroperátoři) – Terminologie. 2004
19. Duškův kopec má nového majitele. Pohledské listy 1/08
20. Holešinská, A. Venkovský cestovní ruch v ČR. Masarykova univerzita ekonomicko-správní fakulta katedra regionální ekonomie a správy. S. l. a.
21. Marketingová strategie rozvoje CR v turistickém regionu Severní Moravy a Slezska. Trendy vývoje CR. Ostrava: IRP, s. r. o. & Enterprise plc & ARR, a. s. 2002
22. Merhaut, K. a kolektiv. IN magazín Hospodářských novin: Léto na farmách. Ročník VI., číslo 30, 25.7.2007, s. 3-9
23. Perlín, R. Venkov, typologie venkovského prostoru. Univerzita Karlova přírodovědecká fakulta katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. S. l. a.

13.3. Internetové zdroje

24. Agroturistika - prázdniny na venkově, eko-turistika. Dostupné na World Wide Web: <<http://agroturistika.nafarmu.cz/>>
25. Definice cestovního ruchu dostupná na World Wide Web: <www.unwto.org>
26. Definice venkova dostupná na World Wide Web: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Venkov>>
27. Future trends in tourism Summary of TAB working report No. 101. 2005. Dostupný na World Wide Web: <www.tab.fzk.de>
28. Informace o obci Pohled dostupné na World Wide Web: <www.obecpohled.cz>
29. Monitoring návštěvníků v turistických regionech České republiky. GfK 2007. Dostupný na World Wide Web: <<http://monitoring.czechtourism.cz/tabs.php?x=&g=&j0=on&j1=on&k=10&r=>>>
30. Portál Atlas.cz. Mapy. Dostupné na World Wide Web: <<http://mapy.atlas.cz/#x=-662050@y=-07682@cs=1@sidx=10@pg=1@pl=@app=0>>
31. Statistická ročenka kraje Vysočina 2007. Dostupná na World Wide Web: <<http://www.czso.cz/xj/ediciplan.nsf./kapitola/13-6101-07-2007-09>>
32. Venkovský cestovní ruch a jeho význam. Dostupné na World Wide Web: <http://pu.cr.uhk.cz/page.aspxpage_id=25>

33. Vybrané statistické údaje za obec Pohled. 2007. Dostupné na World Wide Web:
<http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?cislotab=MOS+ZV01&kapitola_id=5&kontext=t&razeni=ta&pro_2008436=569291>

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Mapa oblasti Pohledsko

Příloha č. 2 - Letecká fotografie obce Pohled

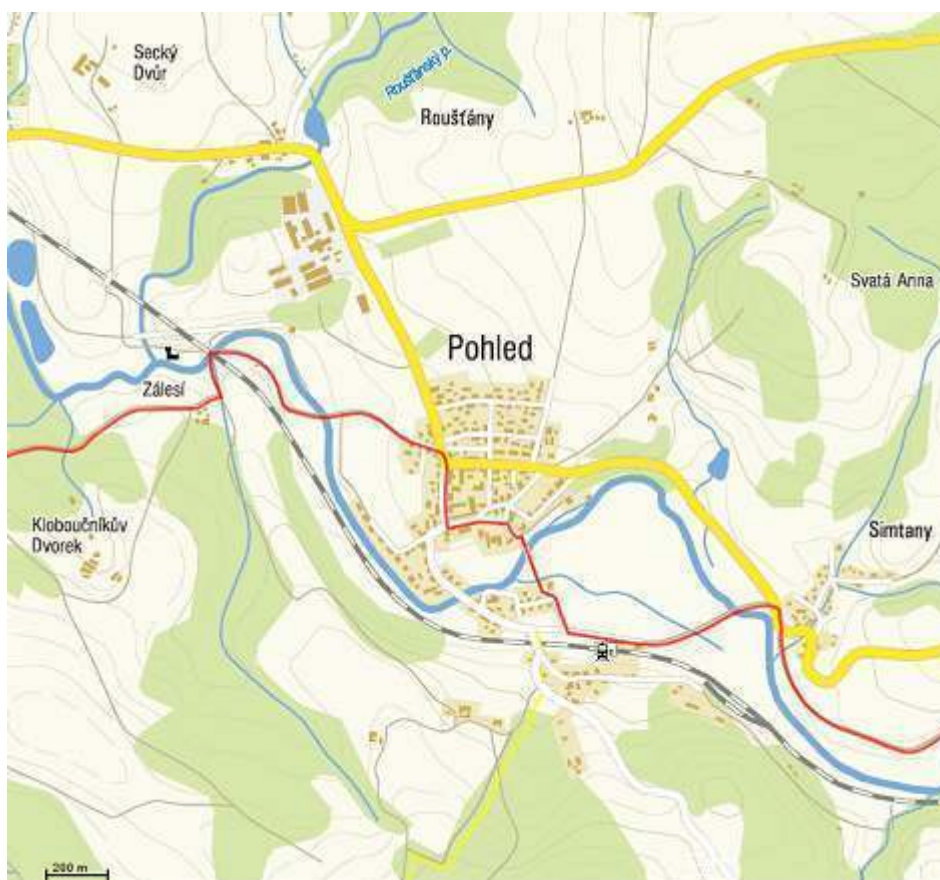
Příloha č. 3 - Fotografie

Příloha č. 4 - Dotazník

Příloha č. 5 - Plakát

Příloha č. 1

Mapa oblasti Pohledsko

Pozn.: červená turistická trasa představuje „Cestu Karla Havlíčka Borovského“, žlutá turistická trasa vede z Vysoké přes Mírovku a Bartoušov do Pohledu

Zdroj: www.mapy.atlas.cz

Příloha č. 2

Letecká fotografie obce Pohled

Zdroj: www.obcpohled.cz

Příloha č. 3

Obr. 1: řeka Sázava

Obr. 2: bodlák obecný a kopretina bílá

Obr. 3: perleťovec velký

Obr. 4: lipová alej

Obr. 5: rozestavená budova školy

Obr. 6: kostel sv. Ondřeje

Obr. 7: empírový náhrobek

Obr. 8: probošství

Obr. 9: fara

Obr. 10: zámek

Obr. 11: zámek (historická fotografie z roku 1928)

Obr. 12: hřbitovní kaple

Obr. 13: kostel u sv. Anny

Obr. 14: kaple nad pramenem

Obr. 15: chalupa v Rouštanech

Obr. 16: turistická mapa

DOTAZNÍK

Dobrý den,

jmenuji se Pavlína Dalíková a jsem studentkou třetího ročníku oboru Obchodní podnikání specializace cestovní ruch Ekonomické fakulty Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích. V rámci zpracovávání bakalářské práce na téma Možnosti rozvoje venkovského cestovního ruchu v oblasti Pohledsko provádím výzkum, jehož cílem je zjistit prostřednictvím dotazování postoj místních obyvatel k rozvoji cestovního ruchu na Pohledsku. Výsledky budou použity pro potřeby této práce, k posouzení možnosti podpory cestovního ruchu Pohledska ze strany místních obyvatel.

1. Jste spokojeni s chodem vaší obce?
 - Určitě ano
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Určitě ne
 - Nevím

2. Je podle vás cestovní ruch jednou z možností rozvoje vaší obce?
 - ANO
 - NE

3. Máte zájem o rozvoj cestovního ruchu ve vaší obci a v jejím okolí?
 - ANO
 - NE

4. Zapojili byste se do rozvoje cestovního ruchu ve vaší obci a v jejím okolí?
 - ANO
 - V omezené míře (účast na diskusích, zájem o postup a výsledky rozvoje)
 - NE

5. Co byste očekávali od rozvoje cestovního ruchu ve vaší obci a jejím okolí?
 - Příliv finančních prostředků
 - Zvýšení zaměstnanosti
 - Rozvoj dalších oblastí
 - Oživení obce
 - Jiné.....

6. Jaké vidíte nebezpečí v rozvoji cestovního ruchu ve vaší obci a jejím okolí?
- Narušení poklidu a chodu obce
 - Ničení hodnot v obci a jejím okolí
 - Narušení přírody
 - Jiné.....
7. Myslíte si, že vaše obec a její okolí má dostatečné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu?
- Určitě ano (pokračujte otázkou č. 9)
 - Spíše ano
 - Spíše ne
 - Určitě ne
 - Nevím
8. V čem vidíte nedostatky pro rozvoj cestovního ruchu ve vaší obci a v jejím okolí?
- Špatná dopravní dostupnost
 - Nedostatek ubytovacích a stravovacích zařízení
 - Špatné využití historických památek, jejich stav
 - Nedostatek kulturních, společenských a sportovních aktivit
 - Jiné.....
9. Jak vnímáte návštěvnost vaší obce?
- dobrá
 - pouze v rámci konání společenských, kulturních či sportovních akcí (poutě, výstavy, sportovní turnaje,...)
 - nižší
 - špatná
10. Jaká je podle vás úroveň daných aspektů ve vaší obci a jejím okolí?
- Ubytovací a stravovací zařízení
- Dobrá
 - Průměrná
 - Špatná
- Charakter a kvalita přírody
- Dobrá
 - Průměrná
 - Špatná
- Čistota vod
- Dobrá
 - Průměrná
 - Špatná

11. Pohlaví

- MUŽ
- ŽENA

12. Věk

- 15 – 25 let
- 26 – 40 let
- 41 – 55 let
- 55 – 70 let
- Více než 70 let

13. Jste:

- Student
- Podnikatel v obci
 - mimo obec
- Zaměstnanec v obci
 - mimo obec
- Nezaměstnaný
- Důchodce

14. Jak dlouho zde žijete?

- Méně než 5 let
- Více než 5 let
- 10 – 20 let
- Převážnou část života
- Celý život

Farma Duškův kopec

Už Vás bolí nohy z nekonečného běhání do práce, na nákupy, do školky, na úřady nebo do banky?

Tak přijďte k nám a nechte nohy na chvíli odpočinout, podlehněte kouzlu vyjížd'ky na koňském hřbetě a poznejte krásnou posázavskou krajinu.

Nově otevřená farma Duškův kopec Vám nabízí:

- *vyjížd'ky na koních do přírody,*
- *poznávací vyjížd'ky,*
- *vyjížd'ky se zkušeným průvodcem,*
- *výuku jízdy na koni,*
- *poznání života koní,*
- *rodinné, skupinové a jiné slevy.*

Více informací na

www.farmaduskuvkopec.cz,

nebo na tel.: 569 569 569.

*Najdete nás na Duškově
kopci nad obcí Pohled
u Havlíčkova Brodu.*

Těšíme se na Vaši návštěvu

